

จิตรกรรมสีน้ำมันรูปแบบเหมือนจริง : สาวอีสาน

Realistic Oil Painting : Isaan Girl

นางสาวนิตยา นามพิมล

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย

จากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ประจำปีงบประมาณ 2565

พฤศจิกายน 2565

จิตรกรรมสีน้ำมันรูปแบบเหมือนจริง : สาวอีสาน

Realistic Oil Painting : Isaan Girl

นางสาวนิตยา นามพิมล

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย

จากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ประจำปีงบประมาณ 2565

พฤศจิกายน 2565

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความกรุณาจาก อาจารย์วีรยุทธ โพธิ์ศรี อาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัยที่กรุณาได้ให้คำปรึกษาวิจัยและแนะแนวทางที่ถูกต้อง ให้คำแนะนำ แนวคิด ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ มาโดยตลอดจนวิจัยเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ที่ให้โอกาสในการจัดทำ รับทุนวิจัยและพัฒนางานวิจัย และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ช่วยตรวจงานวิจัยพร้อมทั้งให้คำแนะนำความคิดเห็นและการแก้ปัญหาต่างๆ อันเป็นประโยชน์สำหรับการทำวิจัย ซึ่งส่งผลให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณท่านคณะอาจารย์สาขาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ทุกท่าน ที่กรุณาให้ความรู้และคำแนะนำที่มีประโยชน์ที่แนวทางในการทำวิจัยในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ให้ความสนับสนุนทางด้านการศึกษาและการให้กำลังใจ รวมถึงเพื่อน ๆ นักศึกษาสาขาศิลปศึกษา ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในการทำงานวิจัย ด้วยดีเสมอมา

นิตยา นามพิมล

นิตยา นามพิมล : จิตรกรรมสีน้ำมันรูปแบบเหมือนจริง : สาวอีสาน

อาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย : นายวิรุฑ โปธิศรี, 87 หน้า

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ รูปแบบ วัสดุ เทคนิคและกรรมวิธีการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสีน้ำมัน 2. เพื่อสร้างสรรค์จิตรกรรมสีน้ำมันรูปแบบเหมือนจริงของสาวอีสาน 3. เพื่อศึกษาสภาพวิถีชีวิตความงามวัฒนธรรมประเพณีของสาวอีสาน

เทคนิคที่ใช้ในการสร้างสรรค์ ใช้เทคนิคสีน้ำมันบนเฟรมผ้าใบ และกรรมวิธีการสร้างสรรค์จากการศึกษาพอสรุปเป็นขั้นตอนได้ 7 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนเป็นงานที่ใช้ฝีมือในการทำทั้งสิ้น

ผลการวิจัย พบว่า

รูปแบบ มีรูปแบบประกอบด้วย 12 ประเภท คือ รูปแบบ 1. ลัทธินีโอคลาสสิก 2. ลัทธิโรแมนติก 3. ลัทธิเรียลลิสม์ 4. ลัทธิอิมเพรสชันนิสม์ 5. ลัทธิอิมเพรสชันนิสม์ 6. ลัทธิโพสต์ อิมเพรสชันนิสต์ 7. ลัทธิคิวบิสม์ 8. ลัทธิแอสแตรค 9. ลัทธิเอ็กซ์เพรสชันนิสม์ 10. ลัทธิ เซอร์เรียลลิสม์ 11. ลัทธิฟิวเจอร์ริสม์ 12. ลัทธิฟิววิสต์ ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกใช้รูปแบบในลัทธิเรียลลิสม์หรือรูปแบบเหมือนจริง เพื่อให้ผลงานมีความน่าสนใจและสมจริงมากยิ่งขึ้น

แนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานสีน้ำมัน ผู้สร้างสรรค์ได้แสดงออกถึงจินตนาการ ที่มีต่อสภาพแวดล้อมที่สวยงามในชนบทอีสานอันเป็นบ่อเกิดจากแรงบันดาลใจของผู้สร้างสรรค์ และต้องการถ่ายทอดความงามของสาวอีสานในวิถีชนบทอีสานถึงความสงบสุข อบอุ่น เรียบง่าย โดยการแสดงออกตามความเป็นจริงและจินตนาการ ซึ่งผลงานจิตรกรรมที่มีรูปแบบเหมือนจริง

การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสีน้ำมันรูปแบบเหมือนจริง : สาวอีสาน ได้ผลงานการสร้างสรรค์ 4 ชิ้นงาน เป็นผลงานที่มีความประณีตสวยงามและมีความคิดสร้างสรรค์

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....	ก
บทคัดย่อ.....	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของการสร้างสรรค์	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย / การสร้างสรรค์	2
คำถามการวิจัย	2
สมมติฐานของการวิจัย	2
กรอบแนวคิดในการวิจัย / การสร้างสรรค์	3
วิธีดำเนินการวิจัย / การสร้างสรรค์	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวความคิดและที่มาของแรงบันดาลใจ.....	7
การใช้ชีวิตในชนบทของสาวอีสานและการพึ่งพาอาศัยกันอยู่กับธรรมชาติ...	8
เครื่องมือตัดสัตรีน้ำ.....	16
อิทธิพลเกี่ยวกับองค์ประกอบและทฤษฎีทางศิลปะ.....	35
ความหมายและความเป็นมาเกี่ยวกับการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมสีน้ำมัน....	41
อิทธิพลทางแนวความคิดและแรงบันดาลใจจากศิลปิน.....	42
อิทธิพลทางด้านงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	46

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย/การสร้างสรรค์ 49
	การเก็บรวบรวมข้อมูล 49
	การวิเคราะห์ข้อมูล 50
	การศึกษาเทคนิคในการสร้างสรรค์ 51
	กรรมวิธีการสร้างสรรค์ 52
	การวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ 59
4	การวิเคราะห์การสร้างสรรค์ผลงาน 62
	วิเคราะห์ข้อมูลในการสร้างสรรค์ 62
	วิเคราะห์ผลงานการสร้างสรรค์ 63
	ผลงานการสร้างสรรค์ขั้นที่ 1 65
	ผลงานการสร้างสรรค์ขั้นที่ 2 67
	ผลงานการสร้างสรรค์ขั้นที่ 3 68
	ผลงานการสร้างสรรค์ขั้นที่ 4 69
	นำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์โดยการจัดการเรียนรู้..... 71
	แผนการจัดการเรียนรู้ 71
	มาตรฐานและตัวชี้วัด 72
	สาระสำคัญ 72
	จุดประสงค์การเรียนรู้..... 72
	สาระการเรียนรู้ 73
	กิจกรรม/กระบวนการการเรียนรู้ 73
	สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 73
	การวัดผลและการประเมินผล 75
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 76
	สรุปผลการวิจัย 77
	อภิปรายผลการวิจัย 78
	ข้อเสนอแนะ 79

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	76
ภาคผนวก	78
ภาคผนวก ก การเผยแพร่ผลงานวิจัย.....	79
ประวัติผู้วิจัย	87

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 การวัดผลและประเมินผล.....	71
4.2 เกณฑ์การวัดทักษะปฏิบัติ.....	75

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
2.1 การแต่งกายภาคอีสาน.....	9
2.2 การแต่งกายสาวอีสาน.....	10
2.3 การแต่งกายสาวอีสานในชนบท.....	10
2.4 ผ้าไหม ผ้าอีสาน.....	11
2.5 อาชีพของคนอีสาน.....	12
2.6 ศิลปะการฟ้อนรำที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ.....	13
2.7 ลงแขกเกี่ยวข้าว.....	14
2.8 มัดข้าวด้วยตอกหลังเกี่ยว.....	14
2.9 ฟาดข้าวกับมีารองนวดข้าว.....	15
2.10 พัดแยกเมล็ดข้าว.....	15
2.11 ยุงฉางข้าว.....	16
2.12 ภาพเขียนสีที่ผาแต้ม จังหวัดอุบลราชธานี.....	17
2.13 การใส่ตุ้มปลายอน ที่อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี.....	18
2.14 การใส่ตุ้มปลายอน ที่อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี.....	18
2.15 ปลายอนหรือปลาสังกะวาด.....	19
2.16 ลอบ.....	20
2.17 ลอบดักปลา (แบบนอน).....	21
2.18 ไช้ดักปลา.....	22
2.19 สุ่มดักปลา.....	23
2.20 สุ่มดักปลา.....	24
2.21 ข้อง.....	25
2.22 ข้องยื่น ข้องลอย ข้องเปิด.....	25
2.23 อีจู้.....	26
2.24 วิธีการทำอีจู้ปลาไหลยุคใหม่.....	27
2.25 บั้งลันดักปลา.....	28
2.26 บั้งลัน.....	29

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
2.27 ใส่แถบไม้ไผ่ดักกบแบบโบราณ.....	30
2.28 เบ็ด.....	30
2.29 เบ็ดราว.....	31
2.30 เบ็ดคันตรงจับปลาช่อน ปลาตุก.....	31
2.31 เบ็ดคันงอ.....	32
2.32 เบ็ดกบ.....	32
2.33 The Potato Eaters	37
2.34 The Night Café.....	38
2.35 Starry Night Over the Rhone.....	38
2.36 (Theodore Gericault) Raft of the Medusa.....	39
2.37 ฟรานซิสโก โกยา (Francisco Goya) The Third of May 1808.....	40
2.38 เดอลาครัว (Eugene Delacroix) Liberty Leading the People.....	40
2.39 นางในวรรณคดี.....	43
2.40 นางในวรรณคดี.....	43
2.43 แม่หญิงอีสาน.....	44
2.44 แม่หญิงอีสาน.....	45
2.45 แม่หญิงอีสาน.....	45
3.1 ภาพถ่ายและตัดต่อจัดองค์ประกอบทางศิลปะ “สาวอีสาน 1”.....	48
3.2 ภาพถ่ายและตัดต่อจัดองค์ประกอบทางศิลปะ “สาวอีสาน 2”.....	48
3.3 ภาพถ่ายและตัดต่อจัดองค์ประกอบทางศิลปะ “สาวอีสาน 3”.....	49
3.4. ภาพถ่ายและตัดต่อจัดองค์ประกอบทางศิลปะ “สาวอีสาน 4 ”.....	49
3.5 เฟรมผ้าใบ.....	50
3.6 สีนํ้ามัน.....	51
3.7 พู่กัน.....	51
3.8 นํ้ามันลินสีด.....	52
3.9 นํ้ามันสน.....	52
3.10 ชอล์กไล่นํ้ามัน.....	53

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
3.11 ผ้าเช็ดพู่กัน.....	53
3.12 จานสี.....	4
3.13 เครื่องหนีปรีดหลอดสี.....	54
3.14 วัสดุ-อุปกรณ์.....	55
3.15 ร่างภาพลงบนเฟรมผ้าใบและลงสีผิวคน.....	56
3.16 ลงสีบรรยากาศท้องฟ้า.....	56
3.17 ลงสีบรรยากาศทุ่งข้าวและพื้นดิน.....	57
3.18 ลงสีเสื้อผ้า.....	57
3.19 เก็บรายละเอียดเครื่องแต่งกาย.....	58
3.20 ผลงานเสร็จสมบูรณ์.....	58
4.1 สาวอีสาน 1.....	61
4.2 สาวอีสาน 2.....	62
4.3 สาวอีสาน 3.....	63
4.4 สาวอีสาน 4.....	64
ก.1 สูจิบัตรผลงานการจัดนิทรรศการศิลปศึกษานิพนธ์	77
ก.2 ภาพผลงานของกรนิทรรศการศิลปศึกษานิพนธ์ในสูจิบัตร	78
ก.3 ภาพบรรยากาศงานการจัดนิทรรศการศิลปศึกษานิพนธ์	79
ก.4 ภาพผลงานในการจัดนิทรรศการศิลปศึกษานิพนธ์	79

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการสร้างสรรค์

ในปัจจุบัน ความเจริญทางด้านวัตถุเข้ามามีบทบาทในท้องถิ่นชนบทอีสาน เมื่อผู้หญิงถูกคาดหวังผ่านเรื่องราวของสื่อต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะผู้หญิงงามที่กำเนิดอยู่ในเมืองใหญ่ ชาติตระกูลที่มีเกียรติ และมียศสูงส่ง ก็ยิ่งมักจะถูกจินตนาการและคาดหวังว่าจะต้องเป็นคนที่สวย ทั้งรูปร่างหน้าตาและความงาม ในอดีตความงามของสตรียังถูกใช้เป็นเครื่องบ่งบอกความหมายถึงฐานะและบารมี เมื่อความสวยงามของผู้หญิงถูกคาดหวังอย่างมากภายในสังคม ตั้งแต่อดีตสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งผู้หญิงอีสานหรือสาวอีสานมีความงามที่เป็นเอกลักษณ์ของความเรียบง่ายในชนบท มีชุดการแต่งกายสุภาพ ทำให้เห็นคุณค่าของความงามของผู้หญิงอีสาน เช่น การนุ่งผ้าถุงผ้าไหมที่เป็นหัตถกรรมในท้องถิ่น ดำเนินชีวิตอย่างสงบสุขกับทุ่งนาไร่การเกษตร เป็นต้น วัฒนธรรมและภูมิปัญญาอันดีงามแบบดั้งเดิมต่าง ๆ ที่มีคุณค่า ควรแก่การอนุรักษ์และจดจำกำลังจะถูกลืมเลือนไปกับกาลเวลาของคนอีสาน ความเจริญของสังคมเมืองเข้ามามีบทบาทมากเท่าใดความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นก็จะถูกลืมเลือนมากเท่านั้น

จากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทำให้วันเวลาที่ผ่านมาก็เข้าพเจ้ามีความสุขกับการดำรงชีวิต มีความผูกพันกับวิถีชีวิตการเกษตรแบบพึ่งพาธรรมชาติ ความงามของการแต่งกายของสาวอีสานหรือผู้หญิงอีสานที่เป็นเอกลักษณ์ มีภาชนะสิ่งของเครื่องใช้ เครื่องมือในการทำมาหากินในการเกษตร และวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม เกิดความทรงจำที่ดีกับประสบการณ์ต่าง ๆ ได้หล่อหลอมให้เข้าพเจ้ามีจิตสำนึกที่ดีต่อคนอีสาน คือรู้จักคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณีอีสาน รู้จักคุณค่าความมีน้ำใจของคนอีสาน คุณค่าของถิ่นฐานบ้านเกิดที่ได้สะสมประสบการณ์อันดีงามจึงทำให้เกิดความประทับใจในความของสาวอีสาน อันมีความสงบและเป็นอยู่ที่เรียบง่าย โดยการอยู่พึ่งพาอาศัยกันท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง วิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ให้ความรู้สึกมีความสุขและอบอุ่นสงบ เข้าพเจ้ามักจะหาโอกาสกลับไปสัมผัสกับบรรยากาศแบบท้องทุ่ง มีสวนไร่นามีพื้นที่เกษตรกรรม เป็นการหลีกเลี่ยงความวุ่นวายจากเมืองสู่ธรรมชาติ สู่ความสงบ ทุกครั้งที่ได้มีโอกาสเดินทางกลับชนบท เข้าพเจ้ามักต้องมีการบันทึกภาพความงามของสาวอีสาน และบรรยากาศท้องถิ่น ที่ยังคงสภาพความเป็นอยู่ในแบบของชนบทที่สงบและเรียบง่าย เพื่อเป็นตัวแทนของความทรงจำ

ข้าพเจ้าจึงได้แนวคิดในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมสีน้ำมันเหมือนจริง ศิลปะศึกษา นิพนธ์สาวอีสาน มีความสำคัญกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมอีสาน จากการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของสาวอีสานหรือผู้หญิงอีสานทำให้มีเสน่ห์ ก่อให้เกิดความงามที่เรียบง่าย เพื่อสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกในเนื้อหา เรื่องราว ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตของสาวอีสานในชนบทที่มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างสมถะเรียบง่าย และมีความสุข วิถีชีวิตที่เรียบง่ายแต่ทรงคุณค่าของสาวอีสานในอดีตจนถึงปัจจุบันโดยถ่ายทอดเนื้อหาต่าง ๆ ข้าพเจ้าเกิดและเติบโตโดยใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่ในชนบทใกล้ชิดกับผู้หญิงอีสาน จึงทำให้ข้าพเจ้ามองเห็นถึงความงามของสาวอีสานที่ผูกพันมาแต่วัยเยาว์ และการดำเนินชีวิตในชนบททำให้รู้สึกสงบสุขและอบอุ่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย/การสร้างสรรค์

1. ศึกษาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ รูปแบบ วัสดุ เทคนิคและกรรมวิธีการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสีน้ำมัน
2. เพื่อสร้างสรรค์จิตรกรรมสีน้ำมันรูปแบบเหมือนจริงของสาวอีสาน
3. เพื่อศึกษาสภาพวิถีชีวิตความงามวัฒนธรรมประเพณีของสาวอีสาน
4. จัดทำแผนการจัดการเรียนในรายวิชาศิลปะได้

คำถามการวิจัย

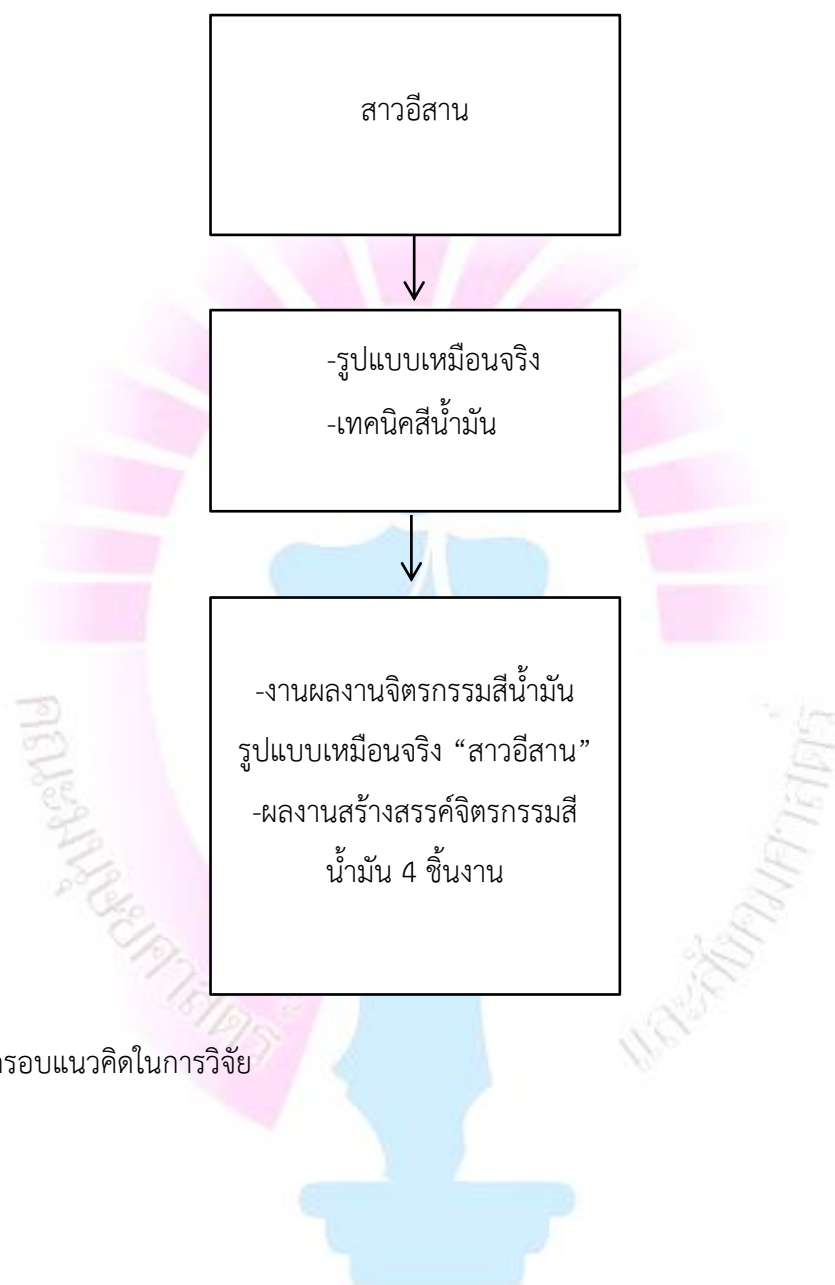
1. “สาวอีสาน” ใช้เทคนิคอะไรในการสร้างสรรค์ผลงาน
2. รูปแบบของผลงาน “สาวอีสาน” มีลักษณะเป็นอย่างไร
3. “สาวอีสาน” มีแนวคิดอย่างไร
4. สร้างสรรค์ผลงาน “สาวอีสาน” อะไรบ้าง

สมมติฐานของการวิจัย/การสร้างสรรค์

การวิจัยในครั้งนี้ คาดหวังว่าได้ผลงานจิตรกรรมสีน้ำมันรูปแบบเหมือนจริง “สาวอีสาน” เป็นผลงานที่มีความสวยงามมากกว่าเดิม

กรอบแนวคิดในการวิจัย/การสร้างสรรค์

ศิลปศึกษานิพนธ์นี้มีกรอบแนวคิดในการวิจัยและสร้างสรรค์ ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย / การสร้างสรรค์

ศิลปศึกษานิพนธ์ใช้วิธีการวิจัยแบบสร้างสรรค์ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การศึกษารวบรวมข้อมูล ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ ทั้งจากการสอบถามผู้ที่มีความรู้ความคุ้นเคยกับการแต่งกายของผู้หญิงอีสานและวัฒนธรรมวิถีชีวิตชนบทในภาคอีสาน ซึ่งข้อมูลจากบทความหนังสือ วารสาร ภาพบันทึกเหตุการณ์เรื่องราวต่างๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้น ในการสร้างสรรค์ผลงาน

2. การพัฒนาภาพร่างต้นแบบ โดยการนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ มาสรุป แล้วจัดกระทำ เป็นภาพร่างโดยวิธีการสร้างภาพร่างจากข้อมูลภาพถ่าย ใส่รายละเอียดจัดองค์ประกอบใหม่ให้เกิดความสมบูรณ์ความสมดุล ความมีเอกภาพ จังหวะและรูปทรงสัดส่วนที่เหมาะสมจนได้ความงามทางด้านการจัดองค์ประกอบทางทัศนศิลป์

3. การปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงาน ขยายผลงานภาพร่าง นำภาพร่างที่สมบูรณ์แล้วไปร่างลงบนเฟรมผ้าใบที่เตรียมไว้โดยคำนึงถึงสัดส่วน รูปทรง ที่มีความเป็นจริง เตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานและปฏิบัติงานจริง

4. การวิเคราะห์ผลงาน พัฒนาผลงานและแก้ปัญหาเพื่อให้ผลงานตรงตามจุดมุ่งหมายและชัดเจนในเนื้อหาที่จะนำเสนอเพื่อพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมาย

5. สรุปและอภิปรายผล เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ปัญหา เพื่อนำ ไปสู่การแก้ไขและทำงานภาคเอกสารประกอบวิทยานิพนธ์

6. จัดทำรายงานการวิจัยและเผยแพร่ผลงานจากการวิจัยสู่สาธารณะ นำเสนอผลงานสู่กระบวนการวิจารณ์ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นและสรุปผลการทำงาน เพื่อพัฒนาในครั้งต่อไป

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ความรู้และแนวความคิดเพื่อพัฒนา รูปแบบ จากเทคนิคและกรรมวิธีการสร้างผลงานจิตรกรรมสีน้ำมันรูปแบบเหมือนจริงของสาวอีสาน

2. ได้ผลงานจิตรกรรมสีน้ำมันรูปแบบเหมือนจริงของสาวอีสาน

3. ได้วิเคราะห์ผลงานจิตรกรรมสีน้ำมันรูปแบบเหมือนจริงของสาวอีสาน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเชิงสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสีน้ำมันรูปแบบเหมือนจริง “สาวอีสาน” ผู้วิจัยต้องการศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อนำข้อมูลมาสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสีน้ำมันรูปแบบเหมือนจริงสาวอีสาน การวิจัยเชิงสร้างสรรค์ในครั้งนี้จึงมีขอบเขตของการวิจัย คือ

1. ด้านเนื้อหา มุ่งแสดงเนื้อหาความงดงามสาวอีสานหรือผู้หญิงอีสานกับวิถีชีวิตพื้นถิ่นชนบทในภาคอีสาน ซึ่งแฝงไปด้วยความสุขที่ดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายมีการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของสาวอีสาน และสะท้อนออกมาเป็นความรู้สึกให้หวนคำนึงถึงคุณค่าของวัฒนธรรมชาวอีสาน
2. ด้านรูปแบบ จิตรกรรมสีน้ำมันรูปแบบเหมือนจริง
3. ด้านเทคนิค สีน้ำมัน
4. ด้านการสร้างสรรค์ผลงานมีจำนวนชิ้นงาน 4 ชิ้นงาน
 - 4.1 ผลงานชิ้นที่ 1 สาวอีสาน 1 ขนาด 130 x 150 เซนติเมตร
 - 4.2 ผลงานชิ้นที่ 2 สาวอีสาน 2 ขนาด 150 x 160 เซนติเมตร
 - 4.3 ผลงานชิ้นที่ 3 สาวอีสาน 3 ขนาด 160 x 170 เซนติเมตร
 - 4.4 ผลงานชิ้นที่ 4 สาวอีสาน 4 ขนาด 140 x 180 เซนติเมตร

นิยามศัพท์เฉพาะ

จิตรกรรมสีน้ำมัน หรือ ภาพเขียนสีน้ำมัน หมายถึง การเขียนภาพโดยใช้สีน้ำมันเขียนลงบนเฟรมผ้าใบ มีลักษณะเป็นสีฝุ่นที่ผสมกับน้ำมันแห้ง โดยใช้น้ำมันลินสีด ผสมให้สีน้ำมันเกิดความเหลวแห้งไว ส่วนผสมนี้เรียกว่า "น้ำมันเคลือบ" ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้ภาพเขียนมีความหนาและเป็นเงา บางครั้งก็จะเห็นความแตกต่างจากเงาของภาพเขียนแล้วแต่ชนิดของน้ำมัน

รูปแบบเหมือนจริง หมายถึง การสร้างงานที่เหมือนจริงที่ปรากฏอยู่ในธรรมชาติ ภาพเกี่ยวกับชีวิตของคนอีสานในชนบท โดยการเน้นรายละเอียดเหมือนจริงมากที่สุด

สาวอีสาน หรือ ผู้หญิงอีสาน หมายถึง หญิงสาววัยรุ่นคนอีสานที่มีหลักแหล่งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย อีสานเป็นชื่อเรียกพื้นที่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ของประเทศไทยที่มีกรุงเทพฯ เป็นศูนย์กลาง คำว่า อีสาน มีรากภาษาสันสกฤต สกตว่า อีสาน หมายถึง นามพระศิวะ ผู้เป็นเทพดาประจำทิศตะวันออกเฉียงเหนือ แต่คำบาลีเขียนอีสาน ฝ่ายไทยยึดรูปคำจากภาษาบาลีมาใช้ หมายถึงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ที่หมายตรงกับคำว่าอีสาน)

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาและสร้างสรรค์ศิลปศึกษา นิพนธ์ จิตรกรรมสีน้ำมันรูปแบบเหมือนจริง “สาวอีสาน” ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์สำหรับงานวิจัย โดยประกอบไปด้วยเนื้อหาข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. แนวความคิดและที่มาของแรงบันดาลใจ
2. การใช้ชีวิตในชนบทของสาวอีสานและการพึ่งพาอาศัยกันอยู่กับธรรมชาติ
3. อิทธิพลเกี่ยวกับองค์ประกอบและทฤษฎีทางศิลปะ
4. แนวคิด Contemporary Art
5. ความหมายและความเป็นมาเกี่ยวกับการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมสีน้ำมัน
6. อิทธิพลทางแนวความคิดและแรงบันดาลใจจากศิลปิน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดและที่มาของแรงบันดาลใจ

ในอดีตความงามของสตรียังถูกใช้เป็นเครื่องบ่งบอกความหมายถึงฐานะและบารมี เมื่อความสวยงามของผู้หญิงถูกคาดหวังอย่างมากภายในสังคม ตั้งแต่อดีตสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งผู้หญิงอีสานหรือสาวอีสานมีความงามที่เป็นเอกลักษณ์ของความเรียบง่ายในชนบท มีชุดการแต่งกายสุภาพ ทำให้เห็นคุณค่าของความงามของผู้หญิงอีสาน เช่น การนุ่งผ้าถุงผ้าไหมที่เป็นหัตถกรรมในท้องถิ่น ดำเนินชีวิตอย่างสงบสุขกับทุ่งนาไร่การเกษตร เป็นต้น วัฒนธรรมและภูมิปัญญาอันดีงามแบบดั้งเดิมต่าง ๆ ที่มีคุณค่า ควรแก่การอนุรักษ์และจดจำกำลังจะถูกลืมเลือนไปกับกาลเวลาของคนอีสาน ความเจริญของสังคมเมืองเข้ามามีบทบาทมากเท่าใดความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นก็จะถูกลืมเลือนมากเท่านั้น

ข้าพเจ้ามีจิตสำนึกที่ดีต่อคนอีสาน คือรู้จักคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณีอีสาน รู้จักคุณค่าความมีน้ำใจของคนอีสาน คุณค่าของถิ่นฐานบ้านเกิดที่ได้สะสมประสบการณ์อันดีงามจึงทำให้เกิดความประทับใจในความของสาวอีสาน อันมีความสงบและความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย โดยการอยู่พึ่งพาอาศัยกันท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง วิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่

เรียบง่าย ให้ความรู้สึกมีความสุขและอบอุ่นสงบ ข้าพเจ้ามักจะหาโอกาสกลับไปสัมผัสกับบรรยากาศแบบท้องทุ่ง มีสวนไร่นามีพื้นที่เกษตรกรรม เป็นการหลีกเลี่ยงความวุ่นวายจากเมืองสู่ธรรมชาติ สู่ความสงบ ทุกครั้งที่ได้มีโอกาสเดินทางกลับชนบท ข้าพเจ้ามักต้องมีการบันทึกภาพความงามของสาวอีสาน และบรรยากาศท้องถิ่น ที่ยังคงสภาพความเป็นอยู่ในแบบของชนบทที่สงบและเรียบง่าย เพื่อเป็นตัวแทนของความทรงจำ

ดังนั้นการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมสีน้ำมันเหมือนจริง ศิลปะศึกษานิพนธ์ ชุด “ความงามของสาวอีสาน” มีความสำคัญกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมอีสาน จากการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของสาวอีสานหรือผู้หญิงอีสานทำให้มีเสน่ห์ ก่อให้เกิดความงามที่เรียบง่าย เพื่อสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกในเนื้อหา เรื่องราว ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตของสาวอีสานในชนบทที่มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างสมถะเรียบง่าย และมีความสุข วิถีชีวิตที่เรียบง่ายแต่ทรงคุณค่าของสาวอีสานในอดีตจนถึงปัจจุบันโดยถ่ายทอดเนื้อหาต่าง ๆ ข้าพเจ้าเกิดและเติบโตโดยใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่ในชนบทใกล้ชิดกับผู้หญิงอีสาน จึงทำให้ข้าพเจ้ามองเห็นถึงความงามของสาวอีสานที่ผูกพันมาแต่วัยเยาว์ และการดำเนินชีวิตในชนบททำให้รู้สึกสงบสุขและอบอุ่น

การใช้ชีวิตในชนบทของสาวอีสานและการพึ่งพาอาศัยกันอยู่กับธรรมชาติ

สาวอีสาน อันมีความสงบและความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย โดยการอยู่พึ่งพาอาศัยกันท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง วิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ให้ความรู้สึกมีความสุขและอบอุ่นสงบ ข้าพเจ้ามักจะหาโอกาสกลับไปสัมผัสกับบรรยากาศแบบท้องทุ่ง มีสวนไร่นามีพื้นที่เกษตรกรรม เป็นการหลีกเลี่ยงความวุ่นวายจากเมืองสู่ธรรมชาติ สู่ความสงบ มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมอีสาน จากการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของสาวอีสานหรือผู้หญิงอีสานทำให้มีเสน่ห์ ก่อให้เกิดความงามที่เรียบง่าย เพื่อสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกใน เนื้อหา เรื่องราว ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตของสาวอีสานในชนบทที่มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างสมถะเรียบง่าย และมีความสุข วิถีชีวิตที่เรียบง่ายแต่ทรงคุณค่าของสาวอีสานในอดีตจนถึงปัจจุบันโดยถ่ายทอดเนื้อหาต่าง ๆ และการดำเนินชีวิตในชนบททำให้รู้สึกสงบสุขและอบอุ่น

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือที่นิยมเรียกกันจนติดปากว่า ภาคอีสาน เป็นภูมิภาคที่มีความโดดเด่น มีความหลากหลายทั้งทางด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ด้วยขนาดของภูมิภาคที่กินพื้นที่กว่า 1 ใน 3 ของพื้นแผ่นดินไทย จึงทำให้ภูมิภาคแห่งนี้มีจำนวนประชากรมากที่สุดในประเทศและมีความหลากหลาย ของเชื้อชาติประชากรอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนั้น ยังเป็นภูมิภาคที่มีปัญหาในด้านต่าง ๆ มากที่สุด เช่น ปัญหาความแห้งแล้ง ความยากจน การอพยพย้ายถิ่น

ของประชากรเพื่อหางานทำ ปัจจุบันปัญหาต่างๆได้รับการแก้ไขไปบ้างแล้วทำให้ภาคอีสานทุกวันนี้มีความเจริญเท่าเทียมกับภาคอื่นๆ (อ้างอิงมาจาก อีสานร้อยแปด : ออนไลน์)

ประชากรในภาคอีสานส่วนใหญ่พูดภาษาไทยสำเนียง อีสานซึ่งมีความแตกต่างกันด้านสำเนียงในแต่ละท้องถิ่น หรือพูดภาษาท้องถิ่นของตนเองที่มีมากมายหลายภาษา แต่ประชากรส่วนใหญ่ โดยเฉพาะคนหนุ่มสาวในปัจจุบันสามารถพูดสำเนียงไทยภาคกลาง ได้เป็นอย่างดี ประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของตนคือหญิง มักจะนุ่งผ้าซิ่นทอ ด้วยฝ้ายมีเชิงคลุมเลยเข้าไปเล็กน้อย สวมเสื้อแขนสั้น ผู้สูงอายุมักตัดผมสั้นไว้จอน ส่วนผู้ชายไม่ค่อยมีรูปแบบที่แน่นอนนัก แต่มักนุ่งกางเกงมีขาครึ่งน่องหรือนุ่งโจงผ้าไหม อย่างไรก็ตามเครื่องแต่งกายดังกล่าวจะพบน้อยลง ในปัจจุบันประชากร วัยหนุ่มสาวจะแต่งกายตามสมัยนิยมอย่างที่พบเห็นในที่อื่น ๆ ของประเทศ แต่ก็สามารถหาชมการแต่งกายของชาวอีสานแบบดั้งเดิมได้ตามหมู่บ้านในชนบท ซึ่งประชากรส่วนใหญ่โดยเฉพาะคนเฒ่าคนแก่ยังคงแต่งกายแบบดั้งเดิม

ลักษณะการแต่งกาย ผู้ชาย ส่วนใหญ่นิยมสวมเสื้อแขนสั้นสีเข้มๆ ที่เราเรียกว่า “ม่อห่อม” สวมกางเกงสีเดียวกับเสื้อจรดเข่า นิยมใช้ผ้าคาดเอวด้วยผ้าขาวม้า

ผู้หญิง การแต่งกายส่วนใหญ่นิยมสวมใส่ผ้าซิ่นแบบทอทั้งตัว สวมเสื้อคอเปิดเล่นสีสั้น ห่มผ้าสไบเฉียง สวมเครื่องประดับตามข้อมือ ข้อเท้าและคอ ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 การแต่งกายภาคอีสาน

ที่มา : นางสาวจิราพัชร เกิดโกมุติ. ออนไลน์, 2565

ภาพที่ 2.2 การแต่งกายสาวอีสาน

ที่มา : เพจนาคน้ำ. ออนไลน์, 2565

ภาพที่ 2.3 การแต่งกายสาวอีสานในชนบท

ที่มา : Nongkham. ออนไลน์, 2565

ผ้าอีสาน คือ ผ้าในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยปัจจุบันส่วนใหญ่เป็น ชาวไทลาว ไทพวน และผู้ไท จึงมีการทอทั้งจากผ้าฝ้ายและไหม จากคำกล่าวที่ว่า “เมื่อยามว่างจาก หนัานา ผู้ชายจักสาน ผู้หญิงทอผ้า” ผู้หญิงอีสานจะทอผ้าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันเพื่อใช้ใน ครัวเรือนหรือนำมาใช้ในงานประเพณีต่าง ๆ โดยจะมีลักษณะลวดลายและกรรมวิธีการทอผ้าที่เป็น เอกลักษณ์ของแต่ละชุมชน โดยในเขตอีสานตอนเหนือมีผ้าของไทลาวและผู้ไทเป็นแหล่งทอผ้าฝ้าย มัดหมี่ย้อมครามและผ้าขิด มีผ้าไหมสำหรับงานพิธีกรรม ส่วนอีสานตอนกลางได้รับการพัฒนาเป็น แหล่งทอผ้าไหมมัดหมี่หน้ากว้างและผ้าหางกระรอกหรือที่เรียกว่า ผ้าม่วง สำหรับข้าราชการสยาม ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา ส่วนผ้านุ่งผู้หญิงเป็นผ้ามัดหมี่มีแม่ลายหลากหลาย เช่น ลายนาค ลาย ต้นสน ลายนก และลายขอ เป็นต้น ซึ่งแม่ลายเหล่านี้ยังมีการนำมาประยุกต์ใช้จวบจนปัจจุบัน

นอกจากนี้ในอีสานตอนกลางยังมีผ้าผู้ไทที่โดดเด่น คือ ผ้าสไบหรือแพรด้ามที่ทอด้วยเทคนิคขิดและผ้าหมี่ซึ่งทอด้วยเทคนิคขิดและจก ส่วนในอีสานใต้ ได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมการทอผ้าจากชาวเขมรและชาวกูย จึงมีการทอผ้าไหมมัดหมี่เส้นพุ่งตามแบบเขมร

ภาพที่ 2.4 ผ้าไหม ผ้าอีสาน

ที่มา : อมร. ออนไลน์, 2565

อาชีพในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือคือการเพาะปลูก พืชที่สำคัญคือ ข้าว มันสำปะหลัง ปอ ข้าวโพด ภาคนี้มีพื้นที่ทำนามากกว่าภาคอื่น ๆ แต่ผลผลิตที่ได้ต่ำ เพราะดินของภาคอีสานเป็นดินปนทรายไม่อุ้มน้ำและการทำนาส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝน ซึ่งไม่ค่อยแน่นอน บางปีมีน้ำมาก บางปีไม่มีน้ำเลย พอถึงฤดูแล้งน้ำในแม่น้ำลำธารจะเหือดแห้งไปเสียส่วนใหญ่ จึงจะพบว่าพอถึงหน้าแล้งประชาชนจะอพยพไปหางานทำต่างถิ่นเป็นจำนวนมาก ถึงฤดูฝนประชาชนก็ไม่ได้เตรียมการเก็บกักน้ำฝนไว้ใช้ให้เป็นที่แพร่หลายกัน เว้นแต่เก็บน้ำฝนไว้ดื่มกินเท่านั้น อย่างไรก็ตามในปัจจุบันโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ ชยับขยายไปตั้งยังภาคอีสานมากขึ้น ซึ่งแหล่งซื้อแรงงานจากชาวอีสานแหล่งใหญ่ ทำให้ชาวอีสานไม่ต้องจากถิ่นฐานไปหางานทำต่างถิ่นเหมือนอย่างเคย แต่โรงงานอุตสาหกรรมเหล่านี้ก็เข้ามาพร้อมกับการก่อปัญหาต่างๆ มากมายต่อ ชุมชน ทั้งปัญหามลพิษ ปัญหาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติมากเกินไป และได้ทำลายวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบเดิม ๆ ของชาวอีสานไปอย่างสิ้นเชิง โครงการต่างๆ ที่รัฐพยายามดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาให้แก่ชาวอีสาน เช่น โครงการ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้บ้าง แต่มักจะแก้ไม่ได้มากนักทั้งนี้เพราะส่วนใหญ่แล้วโครงการต่างๆ เหล่านี้จะขาดการช่วยเหลือหรือสนับสนุนที่ต่อเนื่องจากส่วนราชการ เรียกว่าเป็นการดำเนินโครงการตามกระแสมากกว่าที่จะเป็นการดำเนินการอย่าง ยั่งยืน แต่ยังมีอีกหลายโครงการที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

ดีโดยเฉพาะโครงการตามแนวพระราชดำริต่างๆ เช่น โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ โครงการศิลปาชีพ ซึ่งได้พลิกฟื้นวิถีชีวิตของชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการให้ดียิ่งขึ้นควบคู่ไปกับการอนุรักษ์วิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ซึ่งอาชีพในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือคือการเพาะปลูก และการทอผ้า ทอหูก ดังภาพที่ 2.5

ภาพที่ 2.5 อาชีพของคนอีสาน

ที่มา : นางสาวจิราพัชร เกิดโกมุตติ. ออนไลน์, 2565

ภาคอีสาน หรือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นเขตหรือภาคหนึ่งทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย อยู่บนที่ราบสูงโคราช มีแม่น้ำโขงกั้นเขตทางตอนเหนือและตะวันออกของภาค ทางด้านใต้จรดชายแดนกัมพูชา ทางตะวันตกมีเทือกเขาเพชรบูรณ์และเทือกเขาตงพญาเย็นเป็นแนวกั้นแยกจากภาคเหนือและภาคกลาง

การเกษตรนับเป็นอาชีพหลักของภาค แต่ด้วยสภาพอากาศที่ร้อนและแห้งแล้ง รวมถึงปัจจัยอื่นๆ ทางด้านสังคมเศรษฐกิจ ทำให้มีผลผลิตที่น้อยกว่าภาคอื่นๆ

ภาษาหลักของภาคนี้ คือ ภาษาอีสาน แต่ภาษาไทยกลางก็นิยมใช้กันแพร่หลายโดยเฉพาะในเมืองใหญ่ ขณะเดียวกันยังมีภาษาเขมร ที่ใช้กันมากในบริเวณอีสานใต้ นอกจากนี้ยังมีภาษาถิ่นอื่นๆ อีกมาก เช่น ภาษาผู้ไท ภาษาโล้ ภาษาไทยโคราช เป็นต้น

ภาคอีสานมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่น เช่น อาหาร ภาษา ดนตรีหมอลำ และศิลปะการฟ้อนรำที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ เป็นต้น ดังภาพที่ 2.6

ภาพที่ 2.6 ศิลปะการฟ้อนรำที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ

ที่มา : นางสาวดารุณี บุญมา. ออนไลน์, 2565

วิถีชีวิตชนบทอีสานมีการทำการเกษตรกรรมเป็นอาชีพ ทำไร่ ทำนา ทำสวน มีการเก็บเกี่ยวนาข้าวหลังจากที่ข้าวออกดอกหรือออกรวงประมาณ 20 วัน ชาวนาจะเร่งระบายน้ำออก เพื่อเป็นการเร่งให้ข้าวสุกพร้อมๆ กัน และทำให้เมล็ดมีความชื้นไม่สูงเกินไป จะสามารถเก็บเกี่ยวได้หลังจากระบายน้ำออกประมาณ 10 วัน ระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการเก็บเกี่ยว เรียกว่า ระยะเวลาปลับปลิง คือสังเกตที่ปลายรวงจะมีสีเหลือง กลางรวงเป็นสีทองอ่อน การเก็บเกี่ยวในระยะนี้จะได้เมล็ดข้าวที่มีความแข็งแรง มีน้ำหนัก และมีคุณภาพในการสี ดังภาพที่ 2.7

ภาพที่ 2.7 ลงแขกเกี่ยวข้าว

ที่มา : แนวหน้า. ออนไลน์, 2565

ภาพที่ 2.8 มัดข้าวด้วยตอกหลังเกี่ยว
ที่มา : MGR online. ออนไลน์, 2565

การนวดข้าว หลังจากตากข้าว ชาวนาจะขนเข้ามาในลานนวด จากนั้นก็นวดเอาเมล็ดข้าว
ออกจากรวง บางแห่งใช้แรงงานคน บางแห่งใช้ควายหรือวัวย่ำ แต่ปัจจุบันมีการใช้เครื่องนวดข้าวมา
ช่วยในการนวด ดังภาพที่ 2.9

ภาพที่ 2.9 ฟาดข้าวกับม้ารองนวดข้าว
ที่มา : naewna.ออนไลน์,2561

ภาพที่ 2.10 พัดแยกเมล็ดข้าว

ที่มา : naewna. ออนไลน์, 2563

การเก็บรักษา เมล็ดข้าวที่นวดฝัดทำความสะอาดแล้วควรตากให้มีความชื้นประมาณ 14% จึงนำเข้าเก็บในยุ้งฉาง ยุ้งฉางที่ดีควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. อยู่ในสภาพที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก การใช้ลวดตาข่ายกันให้มีร่องระบายอากาศกลางยุ้งฉางจะช่วยให้การถ่ายเทอากาศดียิ่งขึ้น คุณภาพเมล็ดข้าวจะคงสภาพดีอยู่นาน
2. อยู่ใกล้บริเวณบ้านและติดถนน สามารถขนส่งได้สะดวก
3. เมล็ดข้าวที่จะเก็บไว้ทำพันธุ์ ต้องแยกจากเมล็ดข้าวบริโภค โดยอาจบรรจุกระสอบ มีป้ายบอกวันบรรจุ และซื้อพันธุ์แยกไว้ส่วนใดส่วนหนึ่งในยุ้งฉาง เพื่อสะดวกในการขนย้ายไปปลูก
4. ก่อนนำข้าวเข้าเก็บรักษา ควรตรวจสอบสภาพยุ้งฉางทุกครั้ง ทั้งเรื่องความสะอาดและสภาพของยุ้งฉาง ซึ่งอาจมีร่องรอยของหนูกัดแทะจนทำให้หนูสามารถรอดเข้าไปจิกกินข้าวได้รู้ หรือร่องรอยต่างๆ ที่ปิดไม่สนิทเหล่านี้ต้องได้รับการซ่อมแซมให้เรียบร้อยก่อน ดังภาพที่ 2.11

ภาพที่ 2.11 ยั่งฉางข้าว

ที่มา : จารุวัฒน์ นนทชัย.ออนไลน์,2558

เครื่องมือดักสัตว์น้ำ

คนอีสานที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ตามริมน้ำใหญ่ เช่น แม่น้ำโขง แม่น้ำสงคราม แม่น้ำมูล แม่น้ำชี และลำน้ำสาขาอื่นๆ จะมีการใช้เครื่องมือในการดักจับสัตว์น้ำคล้ายๆ กัน ส่วนใหญ่จะทำจากไม้ไผ่เป็นเครื่องจักสานที่มีขนาด รูปทรง เล็กใหญ่แตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์การใช้งาน ซึ่งคงมีมานานเป็นพันปีดังจะเห็นได้จากภาพเขียนสีที่ผาแต้ม จังหวัดอุบลราชธานี ดังภาพ 2.12

ภาพที่ 2.12 ภาพเขียนสีที่ผาแต้ม จังหวัดอุบลราชธานี

ที่มา : ภูมิปัญญาไทย. ออนไลน์,2565

เครื่องดักจับสัตว์น้ำของไทยส่วนใหญ่ มักจะเกี่ยวข้องกับการจับสัตว์น้ำจืดตามแม่น้ำ, ลำเหมือง, ร่องเหมือง, ท้องนา, หนอง, คลอง, บึง ฯลฯ ซึ่งมีกระจายทั่วไปเป็นหลัก ส่วนใหญ่จึงมีลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่การเรียกชื่ออาจจะเหมือนหรือต่างกันไปตามท้องถิ่น แต่มีวัตถุประสงค์เดียวกัน

1. ตุ่มปลายอน

เป็นเครื่องมือจับปลาในแม่น้ำมูลที่มีมาแต่โบราณ พบหลักฐานเป็นภาพเขียนสีปรากฏอยู่ที่ ผาแต้ม อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี เครื่องมือหาปลาชนิดนี้ทำจากไม้ไผ่สานลายขัดมีความยาวถึง 8 เมตร วิธีการทำเริ่มจากสานกันตุ่ม หรือเรียกว่า "ปากงา" มีลักษณะเป็นวงกลมเส้นผ่านศูนย์กลาง 6 นิ้ว ปากงาเป็นหัวใจสำคัญของตุ่ม เพราะปลายอนจะเข้าทางด้านนี้ จึงต้องสานให้แน่น ส่วนกันตุ่มจะมีขนาดใหญ่สานโค้งเหมือนส้อมไก่ จากนั้นจะเริ่มสานต่อเป็นรูปทรงกรวยยาวไปถึงปากตุ่ม ที่มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 50 เซนติเมตร เมื่อสานกันตุ่มและขึ้นโครงเสร็จจะนำไปแขวนบนต้นไม้ ให้ตุ่มอยู่ในรูปแนวตั้งเพื่อสะดวกในการสาน กินเวลาประมาณ 1 สัปดาห์เสร็จ ดังภาพที่ 2.13

ภาพที่ 2.13 การใส่ตุ่มปลายอน ที่อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

ที่มา : ภูมิปัญญาไทย. ออนไลน์, 2564

2. การใส่ตุ่มปลายอน ที่อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

ที่ริมตลิ่งแม่น้ำมูล (ชื่อดั้งเดิม ปัจจุบันเพี้ยนมาเป็น แม่น้ำมูล ไม่แน่ใจในสาเหตุเหมือนกัน ใครรู้บอกด้วย) ตรงบ้านค้อใต้เป็นช่วงที่น้ำมูลลึกที่สุด เหมาะสำหรับการจับ ปลายอน หรือ ปลาสังกะวาดที่ริมตลิ่งแม่น้ำมูล (ชื่อดั้งเดิม ปัจจุบันเพี้ยนมาเป็น แม่น้ำมูล ไม่แน่ใจในสาเหตุเหมือนกัน ใครรู้บอกด้วย) ตรงบ้านค้อใต้เป็นช่วงที่น้ำมูลลึกที่สุด เหมาะสำหรับการจับ ปลายอน หรือ ปลาสังกะวาด เพราะปลาชนิดนี้ชอบว่ายอยู่ในน้ำลึก รวมกันเป็นกลุ่ม ดังนั้น จึงต้องวางตุ่มในน้ำลึก 10 เมตร ส่วนวิธีการปักหลักตุ่มจะเลือกบริเวณที่น้ำไหล จากนั้นจะนำไม้ไผ่ยาว 15 เมตร 5 ลำ ลงไปปักยึดกับพื้นให้แน่นคง เว้นพื้นที่พอให้กันตุ่ม เพื่อให้ปลายอนเข้าได้ ขั้นตอนต่อไปนำตุ่มที่ผูกคานติดไว้มา

วางในแนวตั้ง ให้ปากตุ้มพ้นน้ำประมาณ 1 คืบ ผูกคานตุ้มติดกับหลัก และต้องดำน้ำลงไปตรวจกันตุ้ม ความเรียบร้อยที่ปากงา ให้กันตุ้มห่างจากพื้น 1-2 เมตร เพื่อเปิดพื้นที่ให้ปลาว่ายเข้าไปได้ง่าย ดังภาพที่ 2.14

ภาพที่ 2.14 การใส่ตุ้มปลายอน ที่อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

ที่มา : ภูมิปัญญาไทย. ออนไลน์, 2564

สำหรับปลายอน เป็นปลาเนื้อมีขนาดตัวยาว 4 นิ้ว หัวเล็ก ลำตัวอ้วน มีสีเงินเลื่อมขาว ตั้งแต่ครึ่งจรดปลายหาง ชาวบ้านนิยมนำไปทำปลายอนแดดเดียว หรือนำไปทำตุ้มปลายอน ราคา กิโลกรัมละ 100 บาท ปัจจุบันหากินได้ยากมาก ในปีหนึ่งจะหาปลายอนได้ในช่วงเดือน มิถุนายน - สิงหาคม เท่านั้น หากเลยช่วงนี้ไประดับน้ำจะสูง กระแสน้ำแรง ฝนตกหนัก จึงไม่เหมาะแก่การใช้ตุ้มจับปลายอน

วิธีการล่อปลาเข้าตุ้ม ต้องนำปลายข้าวต้มสุกมาใส่ไว้ในตุ้มเพื่อล่อปลายอนเข้ามา กิน โดยปั้นข้าวเป็นก้อนกลมหย่อนลงไปในตุ้ม ข้าวจะลงไปอยู่ก้นตุ้ม จากนั้นใช้มือตักน้ำให้เป็นจังหวะ เพื่อเรียกปลาเข้ามา กินข้าวในตุ้ม ในหนึ่งวันจะทำอย่างนี้ 3 - 4 ครั้ง และเมื่อปลาเข้ามาในตุ้มแล้วจะไม่สามารถว่ายออกได้

ช่วงเวลาตี 3 ชาวประมงจะออกไปกู้ตุ้ม เมื่อถึงที่หมายดึงสายที่ผูกอยู่กับปากตุ้มขึ้นเพื่อปิดปากงา พร้อมทั้งปิดปากตุ้ม ปลดเชือกระหว่างตุ้มกับหลักออก ดึงตุ้มขึ้นมาให้ลอยอยู่เหนือผิวน้ำ แล้ววางพาดขึ้นมาไว้บนเรือ ก่อนพายเข้าฝั่ง ซึ่งปลายอนจะมีลักษณะ ดังภาพที่ 2.15

ภาพที่ 2.15 ปลายอนหรือปลาสังกะวาด

ที่มา : ภูมิปัญญาไทย.ออนไลน์, 2565

เมื่อถึงฝั่งยกกันต้อนให้อยู่สูงกว่าปากต้อน จากนั้นเปิดปากต้อนเทปลายอนลงในภาชนะมารองไว้ เมื่อเขี่ยปลายอนออกจนหมด นำต้อนกลับไปหลักตามเดิมทำความสะอาดกันต้อน และปากงาให้สะอาด นำกลับไปผูกไว้กับหลักเดิมใส่เหยื่อล่ออีกครั้ง แล้วจึงนำปลาที่จับได้ไปขายในตลาดต่อไป

3. ลอบ และ ไช้ ตักปลา

ภาพที่ 2.16 ลอบ

ที่มา : ภูมิปัญญาไทย. ออนไลน์,2564

3.1 ลอบ

เป็นเครื่องมือจับปลาที่สานด้วยไม้ไผ่ หวาย เถาวัลย์ หรือลวดรัดโครงไม้ ลอบ มีช่องว่างให้ปลาเข้าไปติดอยู่ภายใน ลอบแบ่งเป็น 3 ชนิดคือ

3.1.1 ลอบนอน ใช้ดักปลาสำหรับน้ำไหล มักจะมีหูข้างอยู่ที่ปากลอบด้วย โดยใช้แฉงต่อจากหูข้างทั้งสองข้าง กั้นขวางตามแนวแม่น้ำ ลำคลอง วางลอบอยู่ในแนวนอน ลอบมีลักษณะเป็นทรงกระบอก กั้นรอบเป็นรูปรีๆ มีความยาว 1-2 เมตร เหล่าไม้ไผ่เป็นซี่กลมๆ ประมาณ 20 ซี่ มัดด้วยหวาย เถาวัลย์ หรือลวด ไม้ไผ่แต่ละซี่ห่างกันเกือบ 3 เซนติเมตร หากจะดักปลาตัวเล็กก็เรียงซี่ไม้ไผ่ให้ติดกัน ปากลอบดักปลาทำงา 2 ชั้น เมื่อปลาว่ายเข้าไปก็จะว่ายออกมาไม่ได้เพราะติดงาไว้ ลอบนอนไม่ต้องใช้เหยื่อล่อ ลอบนอนอีกประเภทหนึ่งใช้กับน้ำนิ่งเรียกว่า ลอบเลาะ

3.1.2 ลอบยืน ใช้ดักปลาในน้ำลึก จะใช้แฉงผูกกันหรือไม่ก็ได้ หากใช้แฉงกันก็ดักลอบยืนได้ ตามน้ำนิ่งๆ ใกล้กอหญ้าปลาที่จะเข้าไปมักเป็นปลาดุก ปลาช่อน ปลาตะเพียน ปลากด เป็นต้น ลอบยืนมีลักษณะทรงขวดที่วางตั้งไว้ แต่ส่วนปลายลอบยืนนั้นมัดปลายซี่ไม้ไผ่มารวมกัน ตรงด้านข้างทำงายาวผ่าเกือบตลอด

3.1.3 ลอบกึ่ง ใช้ลอบนอนหรือลอบยืนก็ได้ แต่การสานซี่ไม้ไผ่ต้องมีระยะชิดกัน ไม่ให้กึ่งลอดออกไปได้ บางที่ใช้ตาข่ายถี่ๆ หรือผ้ามุ้งคลุมรอบตัวลอบไม่ให้กึ่งหนีออกไปได้ เหยื่อที่ใช้ เช่น กากน้ำปลา รำละเอียดผสมดินเหนียวปั้นเป็นก้อนเป็นต้นดังภาพที่ 2.17

ภาพที่ 2.17 ลอบดักปลา (แบบนอน)

ที่มา : ภูมิปัญญาไทย. ออนไลน์,2565

4. ไช

เป็นเครื่องมือดักสัตว์น้ำ โดยมากดักปลาในกลุ่มปลาเล็กปลาน้อย ใช้งานในแหล่งน้ำไม่ลึก มักเป็นแหล่งน้ำไหลและเป็นการเปิดช่องระบายน้ำเข้าออกตามบึงนาคันนา ไชมีหลายรูปทรง ตั้งชื่อตามรูปทรงนั้น เช่น ไชปากแตร สานเป็นรูปกรวยปากไชบานออกเป็นรูปปากแตร ไชท่อ สานคล้ายท่อดักปลา หรืออาจตั้งชื่อตามวัตถุประสงค์ เช่น ไชสองหน้า มีช่อง 2 ด้าน ไชลอย ใช้วางลอยในช่วงน้ำตื้นๆ

แหวกกอข้าวหรือกอหญ้า วางแช่น้ำไว้ ไชปลากะต๋ี่ ใช้ดักปลากระต๋ี่ ไชกบ สานเป็นลายขัดตา สี่เหลี่ยมรูปทรงกระบอก ใช้ดักกบ ไชโป่ง สานกันโป่งเล็กน้อย แม้ว่าจะมีรูปลักษณ์ที่ต่างกัน แต่มี ลักษณะร่วมกันคือ สานเป็นทรงกระบอกและทำปากทางเข้าเป็นงาแซง (ซึ่งไม่เสียมปลายแปลม รูปทรง คล้ายกรวยที่บีบแบนๆ ทำให้ปลาเข้าได้ แต่ว่ายสวนความคมของปลายไม้ออกมาไม่ได้) ไชต่างๆ มักไม่ ต้องใช้เหยื่อเพราะจะดักปลาที่ต้องไหลในกระแสน้ำ เว้นแต่ไชกบที่ต้องมีเหยื่ออย่างลูกปลา ลูกปู มา ล่อ ดังภาพที่ 2.18

ภาพที่ 2.18 ไชดักปลา

ที่มา : ภูมิปัญญาไทย. ออนไลน์, 2565

วัสดุที่ใช้สานไช คือ ต้นไผ่ ปัจจุบันนี้หาง่ายมาก มีปลูกกันเต็มไปหมดทุกหัวระแหง ต้นไผ่ที่ นำมาทำไช ต้องไม่แก่หรืออ่อนจนเกินไป ขนาดกลางๆ อายุประมาณ 2-3 ปี เพราะถ้าแก่เกินไป มันก็ จะหักง่าย ส่วนไผ่ที่เอามาทำส่วนใหญ่จะเป็นไผ่สีสุก เพราะทนทานและมีความยืดหยุ่นสูง โดยไผ่ 1 ลำ จะสามารถทำไชได้ 1 ลูก ซึ่งแต่ละลูกจะใช้เวลาทำประมาณ 3-5 วัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดของไชด้วย

วิธีการสานไช ผู้ทำมักเหลาเส้นตอกให้เล็ก เป็นเส้นกลม ยาวอย่างน้อย 2 ปล้องไผ่ เมื่อได้เส้น ตอกตามจำนวนที่ต้องการแล้ว นำมามัดปลายด้านหนึ่งรวมกัน ก่อนจะพับให้กลับไปด้านหลัง แล้วใช้ เส้นตอกอีกส่วนหนึ่งสานขวางสลับกันไปตั้งแต่ด้านบนถึงด้านล่าง การสานนิยมสานเป็น “ลายขวางโพ ห้า” ระหว่างสานผู้ทำต้องบังคับให้รูปทรงป่อง แคบ ตามลักษณะของงาน ส่วนบริเวณตรงกลางหรือ กลางค่อนไปทางปลาย จะมีการเจาะใส่อีกด้านละช่อง เพื่อให้เป็นส่วนที่ปลาวิ่งเข้าผ่านงา (งา รูปทรงคล้ายกรวย ที่บีบแบนๆ ทำให้ปลาเข้าได้ แต่ว่ายสวนความคมของปลายไม้ออกมาไม่ได้) และนำ ปลาออกอีกด้าน

5. สุ่มตักปลา

ภาพที่ 2.19 สุ่มตักปลา

ที่มา : ภูมิปัญญาไทย. ออนไลน์, 2565

สุ่มตักปลา เป็นเครื่องมือไว้สำหรับครอบปลาในน้ำตื้น ซึ่งเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีมาช้านาน จวบจนถึงปัจจุบัน นับว่าเป็นความสามารถของแต่ละบุคคล โดยเฉพาะคนเฒ่าคนแก่ที่ยังพอมีกำลังในการใช้ฝีมือจักสานอยู่บ้าง โดยเฉพาะการสั่งสมประสบการณ์ ความสามารถและมีความชำนาญ มีขั้นตอนวิธีสานสุ่มตักปลานี้ไม่ใช่เรื่องง่ายๆ มีหลายขั้นตอน ตั้งแต่ นำไม้ไผ่ตัดเป็นท่อนๆ ท่อนละ 60 เซนติเมตร นำไปรมควันจนดำทำให้มีสีสวย ป้องกันมอดไม้ที่จะมากัดไม้ไผ่ ทำให้ชิ้นงานเสียหาย เป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่สั่งสอนต่อกันมาหลายชั่วอายุคน แล้วนำไม้ไผ่มาเหลาเป็นซี่เล็กๆ ขนาด 1 - 1.50 เซนติเมตร ไปลนไฟให้ท่อนตรงปลายอ่อนและขยายเล็กน้อย นำไปเจาะรูทั้งหมด 61 รู เพื่อสานไม้ไผ่ใส่ซึ่งต้องเน้นความถี่เป็นสำคัญ ป้องกันปลาออกนอกสุ่ม ก่อนนำเชือกมาถักระหว่างซี่ไม้ให้หลุดออกจากกัน สุ่มตักปลาก็จะเสร็จสมบูรณ์

สุ่ม นับเป็นของใช้พื้นบ้านที่มีอยู่ทั่วทุกภาค หากแต่มีการเรียกชื่อแตกต่างกันตามท้องถิ่น เช่น สุ่มโหมง เป็นสุ่มมีขนาดกว้างใหญ่กว่าสุ่มชนิดอื่น โหมง มาจากภาษาถิ่น คือ โหมง มีความหมายว่า ใหญ่โต สุ่มโหมงบางพื้นบ้านเรียก สุ่มซี่ หรือ สุ่มก่อง ซึ่งเรียกตามลักษณะการทำของชาวบ้าน สุ่มโหมงจะใช้ไม้ไผ่เหลาเป็นซี่ ประมาณ 50 - 100 ซี่ หากสุ่มใหญ่ก็ใช้ซี่ไม้ไผ่มากขึ้น สุ่มชนิดนี้จะใช้หวาย เถาวัลย์ หรือ ลวดถักร้อยซี่ไม้ไผ่ยึดกัน โดยมีวงหวาย หรือวงไม้ไผ่ ทำเป็นกรอบไม้ภายใน การถักเส้นหวายเถาวัลย์

หรือลวด จะถักซี่ไม้รัดกับบวงภายในให้แน่น บางที่ชาวบ้านเรียกการถักร้อยสำหรับยึดให้แน่นนี้ว่า “ก่อง” จึงเรียก สุ่มก่อง และลักษณะที่ก่องเป็นซี่ๆ นี้เอง จึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สุ่มซี่

สุ่มสาน เป็นสุ่มขนาดแคบกว่าสุ่มโมง เหลาซี่ไม้ไผ่จำนวนมาก สานเป็นลายขัดตาสี่เหลี่ยม ห่างๆ แต่ไม่ให้ปลาลอดออกได้ บางทีก็เรียกว่า สุ่มขัด สุ่มชนิดนี้ไม่ต้องใช้หวายเถาว์ลัย หรือลวดถักยึดใดๆ สุ่มกลอง มีรูปลักษณ์กว่าสุ่มสานเล็กน้อย การทำสุ่มจะใช้หวายเถาว์ลัยหรือลวดถักสุ่ม ส่วนบนส่วนล่างใช้ซี่ไม้ไผ่สานขัดเป็นสี่เหลี่ยม

สุ่มรวม หรืออิงวม มีลักษณะพิเศษแตกต่างกัน สุ่มภาคอื่นๆ มีขนาดใหญ่กว่าสุ่มโมงมาก สุ่มบางอันสูงเกินกว่า 1 เมตรก็มี สุ่มวมจะมีรูปร่างเป็นทรงกระบอก ปลายตีนสุ่มกว้างออกเล็กน้อย ด้านบนสุ่มทำเป็นวงกว้างเพื่อใช้มือ 2 ข้าง ล้วงจับปลาในสุ่มได้สะดวก การสานสุ่มวมจะสานด้วยตอกผิวไม้ไผ่บางๆ สานลายขัดที่บโดยตลอด ดังภาพที่ 2.20

ภาพที่ 2.20 สุ่มดักปลา

ที่มา : ภูมิปัญญาไทย. ออนไลน์,2565

6. ซ้อง

ซ้อง เป็นเครื่องจักสานชนิดหนึ่ง สานด้วยผิวไม้ไผ่ ปากแคบอย่างคอกหม้อ มีฝาปิดเปิดได้ เรียกว่า ฝาซ้อง ฝาซ้องมีชนิดที่ทำด้วยกะลามะพร้าว และใช้ไม้ไผ่สานเป็นรูปกรวย ปลายกรวยแหลม ปล่อยเป็นซี่ไม้ไผ่ เรียกว่า งาแซง ซ้องใช้สำหรับใส่ ปลาปู กุ้ง หอย กบ เขียด ซ้องมีหลายลักษณะ เช่น

ซ้องยี่น มีลักษณะคล้ายรูปทรงของโอ่งน้ำ หรือรูปทรงกระบอก มีลายปากซ้องบานออกขนาดใหญ่ สูง ตั้งแต่ 10 - 15 เซนติเมตร การสานที่ก้นซ้องมักจะสานเป็นก้นสี่เหลี่ยมจัตุรัส ตัวซ้องกลมป้อม ป่องตรงกลางค่อๆ สอดเข้าตรงคอซ้อง แล้วบานออกที่ปลายปากซ้องคล้ายปากแตร ที่ก้นซ้องและตัวซ้องจะสานด้วยลายขัดตาหลิ่ว ตรงคอซ้องถึงปากซ้องสานด้วยลายขัดตาหยาบ ปลายปากซ้องจะต้องทำฝาปิดเปิดโดยสานผิวไม้ไผ่เป็นปิดเวลาจับปลาใส่ซ้อง ไม่ต้องเปิดฝาซ้องก็ได้ เพราะฝาซ้องนี้สามารถใส่

ปลาได้สะดวก ปลาจะกระโดดออกมาไม่ได้เพราะ ติดที่ฝาปิดเรียกงา (งา รูปทรงคล้ายกรวย ที่บีบแบนๆ ทำให้ปลาเข้าได้ แต่ว่ายสวนความคมของปลายไม้ออกมาไม่ได้) ฝาข้างอาจทำด้วยกะลามะพร้าวก็มี ผูกเชือกไว้สำหรับสะพายติดตัวไปหาปลา

ข้องนอน หรือ ข้องเปิด มีรูปทรงเป็นแนวนอน การสานข้องมีลักษณะเหมือนเบ็ด ลายปากข้องบานหงายขึ้น ด้านบน สำหรับใส่ปลาไว้ในข้อง การสานกันข้องเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ข้องนอนหรือข้องเปิดมักไม่ค่อยสะพายติดตัวไปในขณะกำลังหาจับปลาแต่จะวางไว้ในเรือ ริมคลอง ริมตลิ่ง เป็นต้น

ข้องลอย เป็นข้องที่ใช้ลอยในน้ำได้ในระหว่างจับปลา ข้องลอยจะใช้ข้องยืน หรือข้องนอนมัดกับลูกบวบซึ่งทำด้วยกระบอกไม้ไผ่ 2 ท่อน มัดขนานบวบข้องให้ลอยน้ำได้ แล้วผูกเชือกมัดติดเอา

การใช้งาน ใช้ใส่ปลา กุ้ง หอย ทุกชนิด ใช้ในเวลาที่จะออกหาปลา โดยผูกข้องไว้ที่เอว ถ้าจับปลาที่มีขนาดใหญ่นิยมใช้ข้องเปิด เพราะปลาไม่ต้องงอตัวอยู่ในข้อง ปลาจะนอนตามความยาวของตัวข้อง จะทำให้ปลามีชีวิตอยู่ได้นาน ถ้าซังปลาด้วยข้องเปิดแล้วนำไปแช่น้ำที่ไหล ยิ่งจะทำให้ปลามีชีวิตอยู่ได้หลายวัน ซึ่งข้องมีลักษณะดังภาพที่ 2.21

ภาพที่ 2.21 ข้อง

ที่มา : ภูมิปัญญาไทย. ออนไลน์, 2565

ภาพที่ 2.22 ช้องยืน ช้องลอย ช้องเปิด

ที่มา : ภูมิปัญญาไทย. ออนไลน์, 2565

7. อุปกรณ์ในการสานข้อง

- 7.1 ไม้ไผ่ที่จักเป็นเส้น และเหลาเป็นเส้นบางๆตามความยาวที่ต้องการ
- 7.2 มีดสำหรับเหลา 1 อัน ต้องเป็นมีดที่คม
- 7.3 เศษผ้าสำหรับพันที่นิ้วชี้ ใช้งานเมื่อเหลาไม้ไผ่ป้องกันการบาดเจ็บมือ
- 7.4 ท่อนไม้ที่เหลาเป็นทรงกลม สำหรับทำแบบขนาดของปากข้อง

8. วิธีการทำ

8.1 นำไม้ไผ่ที่เป็นลำมาผ่า แล้วจักให้เป็นเส้นๆ เสร็จแล้วเหลาให้เป็นเส้นบางๆ จะใช้เฉพาะที่ผิวเปลือกนอกในการสานข้อง เพราะจะมีความทนทาน กว่าการใช้ไส้ข้างใน

8.2 ในการเหลาจะเหลาไว้หลายขนาด ถ้านำมาสานที่ตัวข้องจะใช้เส้นที่ยาวและแบน ถ้านำมาทำที่ปากข้องจะใช้เส้นเล็กและกลม เพื่อความแน่นหนา และคงทน

8.3 ทำการสานโดยสานตั้งแต่ฐานของข้องขึ้นมาก่อน โดยสานเป็นการสลับ 1 เว้น 1

9. เครื่องมือดักปลาไหล อีจู้ บั้งลัน

ปลาไหล หรือที่ชาวอีสานเรียกว่า "เอี่ยน" ซึ่งต้นไปออกเสียงคล้ายกับคำว่า "ปลาไหล" ในภาษาอังกฤษ ด้วยนะ "eel" คือ ปลาไหล จะมีเครื่องมือในการดักจับปลาไหลอยู่ 2 ชนิด คือ

10. อีजू

ภาพที่ 2.23 อีजू

ที่มา : ภูมิปัญญาไทย. ออนไลน์,2565

10.1 อีजू

เป็นเครื่องดักปลาไหลชนิดหนึ่ง สานด้วยไม้ไผ่ มีงาแขงอยู่ริมกันใส่เหยื่อไว้ในกะพล้อ บางแห่งเรียก อีजू ว่า กระजू หรือ จู้

อีजू มีลักษณะกลมป่องส่วนก้น แล้วเรียวที่ส่วนบน คล้ายคนโทใส่น้ำบางชนิด หรือคล้ายรูปหม้อคอสูง ขนาดของอีजूโดยทั่วไปวัดตามเส้นผ่าศูนย์กลาง ส่วนก้นมีความกว้างตั้งแต่ 20 – 40 เซนติเมตร เมื่อวางตั้งมีความสูงตั้งแต่ 50 เซนติเมตร จนถึง 1 เมตร การสานอีजूใช้ตอกไม้ไผ่เหลาบางๆ เริ่มสานที่ก้นเป็นลายขัดสี่เหลี่ยมเป็นตาห่างๆ แต่ต้องไม่ให้ปลาไหลลอดออกไปได้ แล้วสานในแนวตั้งขึ้นมาเป็นลายขัดทึบ สานปลายปากอีजूเรียวแคบลงที่ละน้อยๆ ส่วนริมปลายปากจะบานออกเล็กน้อย เพื่อวางที่ปิดปากอีजूส่วนใหญ่ใช้กะลามะพร้าว หรือเศษฟางเศษหญ้าจุกปากให้แน่น

ริมกันอีजूด้านหนึ่งด้านใดจะสานเป็นช่องวงกลมไว้ เพื่อใส่งาแขงให้ปลาไหลเข้า โดยทั่วไปแล้วอีजूแต่ละอันจะมีงาแขงอยู่ 1 ช่องเท่านั้น แต่ถ้าสานอีजूขนาดใหญ่ก็ทำแขงริมกันอีजूทุกด้าน คือ มีงาแขงใส่ไว้ 4 ช่องทาง ภายในสานใส่อีजूด้วยไม้ไผ่เป็นลายขัดห่างๆ ทำเป็นกรวยใส่เหยื่อล่อปลาไหล บางทีเรียกว่า “กะพล้อ” หรือ ร่อง สามารถดึงเข้าดึงออกได้ เหยื่อที่ใส่ให้ปลาไหลเข้าไปกิน มักใช้เนื้อหอยโข่งนา ปูต่าย ทูบให้แหลก หรือเนื้อปลาสด

การดักปลาไหลจะดักในน้ำนิ่งตามริมหนอง คลอง บึง หรือตามแปลงนา ความลึกของน้ำไม่มากนัก ต้องให้ส่วนปลายปากอีजूโผล่พ้นน้ำเพราะปลาไหลจะได้ขึ้นมาหายใจได้ ใช้ใบหญ้าคลุมอีजूแต่ช่องทางให้ปลาไหลเข้าไปทางงาแขงได้สะดวก ช่องงาแขงอยู่ในระดับพื้นดินได้น้ำพอดี ปลาไหลซึ่งชอบอาศัยอยู่ในโคลนเลน เมื่อได้กลิ่นเหยื่อจะหาทางเข้าไปกิน จนกระทั่งเข้าช่องจากแขงนั้น แต่ไม่

สามารถกินเหยื่อได้เพราะใส่ไว้ในกะพ้ออีกชั้นหนึ่ง ทำให้เหยื่อไม่หมด ปลาไหลตัวอื่นๆ จะเข้าไปอีก การกู้จู้อาจกู้วันละครั้ง หรือดักไว้หลายๆ วันก่อนจึงมากู้ก็ได้ ดังภาพที่ 2.24

ภาพที่ 2.24 วิธีการทำอู้จู้ปลาไหลยุคใหม่

ที่มา : ภูมิปัญญาไทย. ออนไลน์,2565

11. บั้งลัน

ภาพที่ 2.25 บั้งลันดักปลา

ที่มา : ภูมิปัญญาไทย.ออนไลน์, 2565

บั้งลันดักเหยื่อ เป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งของชาวบ้าน ใช้สำหรับดักเหยื่อ (ปลาไหล) ทำมาจาก กระบอกลำไย การทำบั้งลันดักเหยื่อนั้น ต้องหาไม้ไผ่ลำใหญ่ๆ โดยตัดให้มีระยะประมาณ 3 - 4 ปล้อง ให้เหลือข้อไม้ไผ่ไว้ด้านหนึ่ง เพื่อทำเป็นก้นลัน ไม้ให้เหยื่อหนีออกไปได้ ใช้ท่อนไม้หรือมีดทะลวงข้อไม้ไผ่ด้านในให้เป็นรูทะลุถึงกัน เว้นไว้เฉพาะข้อไม้ไผ่ที่ทำเป็นก้นเท่านั้น การทำบั้งลันในช่วงนี้มีลักษณะ คือ กระบอกลำไย ใช้มีดกรีดลำไม้ไผ่ส่วนปล้องที่เป็นก้นให้เป็นร่องเล็กๆ ทะลุเนื้อไม้ไผ่ มีความกว้างประมาณ 0.5 - 1 เซนติเมตร อาจกรีดเป็นร่อง 3 - 4 ร่อง การกรีดร่องหรือเจาะร่องกระบอกลำไยแบบนี้ เพื่อที่จะให้กลิ่นเหยื่อที่ใช้ดักเหยื่อ (ปลาไหล) กระจายไปในน้ำในบริเวณนั้นได้สะดวก เพื่อล่อให้ปลาไหลเข้าลันได้ดี

ด้านปากลันสานงาด้วยไม้ไผ่เอาไว้ เจาะรูกระบอกไม้ไผ่ให้ทะลุถึงกันทั้ง 2 ด้าน ใส่เด็ยสลักยาวเสียบผ่านงาเพื่อยึดงา และใช้ปักดินเพื่อยึดลัน ในเวลาดักนำเหยื่อล่อเอียน (ปลาไหล) ให้เข้าไปกิน เช่น หอยทูปให้แตก กระจดองปูปุทูปให้แตก หรือสับตัวปลาให้เป็นชิ้นเล็กๆ แล้วกะนำไปใส่ไว้ในบั้งลัน นำงาที่สานมาปิดไว้ที่ปากลัน โดยใช้ไม้สลักสอดใส่ในรูกันบ่ให้งาหลุด การดักกะเอาลันไปไว้ในน้ำลึกประมาณท่วมหัวเข่า ให้ลันอยู่ในแนวนอนกับพื้นดิน มักลิตักลันในบริเวณน้ำขุ่นๆ เมื่อเอียนได้กลืนเหยื่อที่ล่อไว้ในลัน เอียนกะลิตาหนทางเข้าไปกินเหยื่อ ยามตอนเช้า กะไปกู้ลันที่ดักเอาไว้ คั้นมีเอียนติดอยู่ในลัน กะดึงสลักไม้ที่ซัดงาออกแล้วกะดึงงาออกมา ยกปากกระบอกลันใส่ในรูช่อง เอียนก็ร่วงลงไปอยู่ในช่องพอดี เสร็จแล้วก็เอาไปต้มเปรต อ่อม แกง ปั่น ผัดเผ็ด ตามใจชอบได้เลย

ภาพที่ 2.26 บั้งลัน

ที่มา : ภูมิปัญญาไทย. ออนไลน์,2565

ปัจจุบัน เพื่อความสะดวกในการทำบั้งลันก็หันมาใช้ท่อ PVC (ท่อน้ำประปา) ขนาด 2 - 4 นิ้ว ยาว 1 - 2 เมตร มาทำแทนไม้ไผ่ แต่ส่วนงาปิดก็ยังคงใช้ไม้ไผ่สานเหมือนเดิมเพื่อให้เอียนเข้าแล้วออกไม่ได้ บั้งลันยุคใหม่ใช้ท่อพีวีซีแทนลำไม้ไผ่

12. แงบ ดักกบ

แงบ ทำจากไม้ไผ่สานเป็นรูปร่างคล้ายกระเป่า มีขนาดประมาณ 20 x 30 เซนติเมตร ด้านหน้าเป็นวงกลม เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 12 เซนติเมตร ใส่งาไม้ไผ่ ส่วนด้านท้ายของแงบสามารถเปิดได้เพื่อเอากบออก เวลาใช้ดักกบจะใช้ไม้ไผ่ซัดไว้เพื่อป้องกันกบหนีออก

โดยทั่วไปเมื่ออย่างเข้าหน้าฝน เราจะได้ยินเสียงกบ เขียด อึ่งอ่าง ออกมาจากการจำศีล ร้องระงมทั่วท้องทุ่งเพื่อเรียกคู่ผสมพันธุ์ กบในช่วงนี้จะค่อนข้างผอม กระดุกแข็งกินไม่อร่อยนัก ต้องให้ผ่านฝนไป

อีกสักหน่อยพันธุ์กบจะมีเนื้อหนัง ไชมันสะสม ก่อนจะเข้าจำศีลช่วงปลายหนาวต่อหน้าแล้ง การจับกบที่นิยมกันก็มีตั้งแต่การใส่เบ็ดกบ ใส่แงบดักกบ

โดยทั่วไปชาวบ้านนิยมนำแงบมาดักกบในช่วงเดือน สิงหาคม - พฤศจิกายน ซึ่งเป็นช่วงหลังฤดูทำนาของทุกปี แงบจะใช้ดักกบในเวลาากลางคืน ส่วนใหญ่จะดักบริเวณชายน้ำ โดยขุดดินบริเวณที่จะวางแงบเล็กน้อย หลังจากนั้นทำการลูบดินหน้าแงบให้เรียบ แล้วจึงหากิ่งไม้ ใบหญ้ามาคลุมบนแงบ เพื่อเป็นการอำพรางเหยื่อที่ใส่ในแงบได้แก่ พวกปลาเน่าหมัก ปูหมัก การวางแงบดักกบให้ได้ผลดีที่สุด เราควรจะต้องวางในวันที่อากาศปลอดโปร่งไม่มีฝนตกนะครับ

ภาพที่ 2.27 ใส่แงบไม้ไผ่ดักกบแบบโบราณ

ที่มา : ภูมิปัญญาไทย. ออนไลน์, 2565

13. ใส่แงบไม้ไผ่ดักกบแบบโบราณ

ได้กบมาแล้ว ก็นำไปทำอาหารได้เลย ไม่ว่าจะต้มกบใส่มะขามอ่อน ใส่ใบชะแยง ปิ้งกบกินกับตำถั่วปี (ถั่วออกสีม่วงเขียว) ปั่นกบใส่น้ำปลาร้า หรือจะทำอ่อมกบ อั่วกบก็ตามชอบ

14. เบ็ด (ปลา, กบ, กุ้ง)

เบ็ด คือ เครื่องมือสำหรับตกปลา กบ หรือ กุ้ง ประกอบด้วยคันเบ็ด หรือเชือกกราว มีเชือกหรือด้ายต่อกับตัวเบ็ดที่มีรูปเป็นขอสำหรับเกี่ยวเหยื่อ ส่วนมากมีเงี่ยง เมื่อปลา กบ หรือกุ้ง มากินเหยื่อจะถูกตะขอเกี่ยวปากไม่ให้ดิ้นหลุดออกไป

ภาพที่ 2.28 เบ็ด

ที่มา : ภูมิปัญญาไทย.ออนไลน์, 2564

ในฤดูน้ำหลาก เดือนสิงหาคมถึงตุลาคม และช่วงฤดูแล้ง เดือนธันวาคมถึงเมษายน คนหาปลาจะวางเบ็ดในบริเวณริมฝั่งที่มีพุ่มไม้ ในแม่น้ำใหญ่ที่มีถ้ำใต้น้ำ ซึ่งเป็นที่อยู่ของปลาขนาดใหญ่ห้วยสาขาหนองวังบุงในป่าทาม พบเห็นตามริมฝั่งแม่น้ำมูน ห้วยสาขาและแหล่งน้ำในป่าบุงป่าทาม

15. เบ็ด

ภาพที่ 2.29 เบ็ดราว

ที่มา : ภูมิปัญญาไทย.ออนไลน์, 2565

15.1 เบ็ดราว จะประกอบด้วยเชือกยาวซึ่งตามริมฝั่งแม่น้ำ หรือขวางลำน้ำ เพื่อใช้ดักล่อปลาขนาดใหญ่ แล้วผูกเชือก, ด้ายไนลอน หรือเส้นเอ็นเบอร์ 60 - 100 ที่ผูกกับตัวเบ็ดเบอร์ 1 - 10 ที่เป็นเหล็กปลายงอ มีเงี่ยง (ดังภาพด้านบน) ที่จะเสียบเหยื่อล่อเป็นเหยื่อเป็น (ยังดั้น กระตุกกระดิกได้ไม่ตาย) หย่อนลงในน้ำไหล ซึ่งจะมีปลาขนาดใหญ่เช่น ปลาเค็ง ปลาคัง ปลาควาย ปลาบึก และอื่นๆ ในลำน้ำโขง ซี มูล และแม่น้ำสาขาต่างๆ

ภาพที่ 2.30 เบ็ดคันตรงจับปลาช่อน ปลาตุ๊ก

ที่มา : ภูมิปัญญาไทย. ออนไลน์, 2565

15.2 เบ็ดคัน จะมี 2 แบบ คือ แบบที่ใช้จับปลาใหญ่เรียกว่า เบ็ดโยง (เบ็ดคันตรง) มีคันไม้ไผ่ ก้านตรงยาวประมาณ 1 - 1.5 เมตร เหลากลมให้เกลี้ยงไม่มีเสี้ยน ด้านหนึ่งทำให้แหลมเพื่อใช้ปักลงในดิน ผูกกับสายเอ็นเบอร์ 60 ส่วนตัวเบ็ดจะใช้เบอร์ 4 - 16 สำหรับจับปลาตัวใหญ่ในฤดูน้ำหลาก ถ้าเป็นช่วงหน้าแล้งก็จะใช้เส้นเอ็นและเบ็ดขนาดเล็กลง เพราะจะไม่มีปลาขนาดใหญ่มากนัก แบบที่ 2 ใช้จับปลาขนาดเล็ก เรียก เบ็ดคันงอ จะใช้คันเบ็ดไม้ไผ่ที่เหลาให้ด้านปลายที่ผูกเข้ากับขอเบ็ดนั้นอ่อนโค้ง ความยาวของคันเบ็ดประมาณ 80 เซนติเมตร โดยทั่วไปจะใช้เบ็ดเบอร์ 15 - 20 ใช้สายเอ็นเบอร์ 40 - 45 แต่หากใช้สายไนลอนจะใช้เบอร์ 4 - 6 นิยมปักคันเบ็ดตามห้วย หนอง คลองขนาดเล็ก ตามคันนาในฤดู

ภาพที่ 2.31 เบ็ดคันงอ

ที่มา : ภูมิปัญญาไทย. ออนไลน์, 2565

15.3 เบ็ดกบ จะทำจากไม้ไผ่เหลากลมเกลี้ยงปลายด้านหนึ่งแหลมมีความยาวประมาณ 25 - 30 เซนติเมตร

ภาพที่ 2.32 เบ็ดกบ

ที่มา : ภูมิปัญญาไทย. ออนไลน์,2565

เกษตรกร ผู้มีวิถีชีวิตอยู่ใกล้ท้องทุ่งต่างมีวิธีการพึ่งพาธรรมชาติ อย่าง "ทุ่งนา" แหล่งอาหารอันอุดมสมบูรณ์ที่มีทั้งพืช ผัก และสัตว์ต่างๆ ที่สามารถนำมาประกอบอาหารได้ การหาอยู่หากินจึงถูกพัฒนาและถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น

อิทธิพลเกี่ยวกับองค์ประกอบและทฤษฎีทางศิลปะ

1.องค์ประกอบศิลป์

1.1 ความหมายขององค์ประกอบศิลป์

คำว่าองค์ประกอบ ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน คือ ส่วนต่างๆที่ประกอบกันทำให้เกิดรูปร่างใหม่ขึ้นโดยเฉพาะ

องค์ประกอบศิลป์ หมายถึง สิ่งที่ศิลปินและนักออกแบบใช้เป็นสื่อในการแสดงออกและสร้างความหมายโดยนำมาจัดเข้าด้วยกันและเกิดรูปร่างอันเด่นชัด (สวนศรี ศรีแพงพงษ์. 2565 : 52) องค์ประกอบศิลป์หมายถึง เครื่องหมายหรือรูปแบบที่นำมาจัดรวมกันแล้วเกิดรูปร่างต่างๆ ที่แสดงออกในการสื่อ

ความหมายและความคิดสร้างสรรค์ (สิทธิศักดิ์ ธีญศรีสวัสดิ์กุล. 2565 : 56)

องค์ประกอบศิลป์ หมายถึงศิลปะที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดหรือความงาม

ซึ่งประกอบด้วย ส่วนที่มนุษย์สร้างขึ้นและส่วนที่เป็นการแสดงออกอันเป็นผลที่เกิดจาก โครงสร้างทางวัตถุ

องค์ประกอบศิลป์หมายถึง ส่วนประกอบต่างๆของศิลปะ เช่น จุด เส้น รูปร่าง ขนาด สัดส่วน น้ำหนัก แสง เงาลักษณะพื้นผิว ที่ว่างและสี (มานิต กรินพงศ์:51)องค์ประกอบศิลป์คือความงาม ความพอดี ลงตัว อันเป็นรากฐานเนื้อหาของศิลปะ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญ

ทางศิลปะให้ผู้สร้างสรรค์ได้สื่อสารความคิดของตนเองไปสู่บุคคลอื่น

จากความหมายต่างๆข้างต้น พอสรุปได้ว่า องค์ประกอบศิลป์ หมายถึงสิ่งที่มนุษย์ใช้เป็นสื่อในการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ โดยนำส่วนประกอบของศิลปะมาจัดวางรวมกันอย่างสอดคล้องกลมกลืนและมีความหมายเกิดรูปร่างหรือรูปแบบต่างๆอันเด่นชัดซึ่งจากความหมายข้างต้น จะเห็นได้ว่าการที่จะเกิดผลงานศิลปะดีสักชิ้นนั้นผู้สร้างสรรค์จะต้องใช้กระบวนการที่หลากหลายมาประกอบกันได้แก่ องค์ประกอบพื้นฐานทางศิลปะ องค์ประกอบของศิลปะ และการจัดองค์ประกอบของศิลปะ มาถ่ายทอดลงในชิ้นงานหรือผลงานนั้นๆเพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณค่าทั้งด้านความงามและมีคุณค่าทางจิตใจอันเป็นจุดหมายสำคัญที่ศิลปินทุกคนมุ่งหวังให้เกิดแก่ผู้ชมทั้งหลาย

1.2 ความสำคัญขององค์ประกอบศิลป์

ความสำคัญขององค์ประกอบศิลป์ ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในสาขาต่างๆไม่ว่าจะเป็นสาขาจิตรศิลป์หรือประยุกตศิลป์ ผู้สร้างสรรค์นั้นต้องมีความรู้เบื้องต้นด้านศิลปะมาก่อน และศึกษาถึงหลักการองค์ประกอบพื้นฐานองค์ประกอบที่สำคัญ การจัดวางองค์ประกอบเหล่านั้น รวมถึงการกำหนดสี ในลักษณะต่างๆเพิ่มเติมให้เกิดความเข้าใจเพื่อเวลาที่สร้างผลงานศิลปะ จะได้ผลงานที่มีคุณค่าความหมายและความงามเป็นที่น่าสนใจแก่ผู้พบเห็นหากสร้างสรรค์ผลงานโดยขาดองค์ประกอบศิลป์ ผลงานนั้นอาจดูด้อยค่า หดความหมายหรือไม่น่าสนใจไปเลย

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบศิลป์นั้นมีความสำคัญอย่างมากในการสร้างงานศิลปะ มีนักการศึกษาด้านศิลปะหลายท่านได้ให้ทรรศนะในด้านความสำคัญขององค์ประกอบศิลป์ที่มีต่อการสร้างงานศิลปะไว้พอจะสรุปได้ดังนี้

การสร้างสรรค์งานศิลปะให้ได้ดีนั้น ผู้สร้างสรรค์จะต้องทำความเข้าใจกับองค์ประกอบศิลป์เป็นพื้นฐานเสียก่อนไม่เช่นนั้นแล้วผลงานที่ออกมาจะไม่สมบูรณ์เท่าไรนักซึ่งองค์ประกอบหลักของศิลปะก็คือรูปทรงกับเนื้อหา

องค์ประกอบศิลปะเป็นเสมือนหัวใจดวงหนึ่งของการทำงานศิลปะ เพราะในงานองค์ประกอบศิลปะหนึ่งชิ้นจะประกอบไปด้วย การร่างภาพ(วาดเส้น) การจัดวางให้เกิดความงาม (จัดภาพ) และการใช้สี(ทฤษฎีสี)ซึ่งแต่ละอย่างจะต้องเรียนรู้สู่รายละเอียดลึกลงไปอีก องค์ประกอบศิลปะจึงเป็นพื้นฐานสำคัญที่รวบรวมความรู้หลายๆอย่างไว้ด้วยกัน จึงต้องเรียนรู้ก่อนที่จะศึกษาในเรื่องอื่นๆ

2. หลักการจัดองค์ประกอบพื้นฐาน

2.1 เอกภาพ หมายถึง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความสอดคล้องกลมกลืน เป็นหน่วยเดียวกัน ด้วยการจัดองค์ประกอบให้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้งกันเป็นกลุ่มก้อนไม่กระจัดกระจาย โดยการจัดระเบียบของรูปทรง จังหวะ เนื้อหาให้เกิดดุลยภาพจะได้สื่ออารมณ์ ความรู้สึก ความหมายได้ง่ายและรวดเร็ว

2.2 ดุลยภาพ (Balance) ความสมดุลหรือดุลยภาพ หมายถึง ความเท่ากันเสมอกัน มีน้ำหนักหรือความกลมกลืนพอเหมาะพอดี โดยมีแกนสมมติทำหน้าที่แบ่งภาพให้ซ้ายขวา บน ล่าง ให้เท่ากัน การเท่ากันอาจไม่เท่ากันจริง ๆ ก็ได้ แต่จะเท่ากันในความรู้สึกตามที่ตามองเห็นความสมดุลแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.2.1 ความสมดุล 2 ข้างเท่ากัน (Symmetrical Balance) หมายถึง การจัดวางองค์ประกอบต่าง ๆ ของศิลปะให้ทั้ง 2 ข้างแกนสมมติมีขนาด สัดส่วน และน้ำหนักเท่ากัน หรือมีรูปแบบเหมือนกันคล้ายกัน

2.2.2 ความสมดุล 2 ข้างไม่เท่ากัน (Asymmetrical Balance) หมายถึง การจัดองค์ประกอบของศิลปะ ทั้ง 2 ข้างแกนสมมติมีขนาดสัดส่วนน้ำหนักไม่เท่ากัน ไม่เหมือนกัน ไม่เสมอกัน แต่สมดุลกันในความรู้สึกความสมดุล 2 ข้างไม่เท่ากัน คือภาพมีความสมดุลย์ของเนื้อหาและเรื่องราวแต่ไม่เท่ากันในเรื่องขนาด น้ำหนัก

2.3 จุดเด่น (Dominance) หมายถึงส่วนสำคัญที่ปรากฏชัด สะดุดตาที่สุดในงานศิลปะ จุดเด่นจะช่วยสร้างความน่าสนใจในผลงานให้ภาพเขียนมีความสวยงาม มีชีวิตชีวายิ่งขึ้น จุดเด่นเกิดจากการจัดวางที่เหมาะสม และรู้จักการเน้นภาพ (Emphasis) ที่ดี จุดเด่น มี 2 แบบ คือ

2.3.1.จุดเด่นหลัก เป็นภาพที่มีความสำคัญมากที่สุดในเรื่องที่จะเขียน แสดงออกถึงเรื่องราวที่ชัดเจน เด่นชัดที่สุดในภาพ

2.3.2จุดเด่นรอง เป็นภาพประกอบของจุดเด่นหลัก ทำหน้าที่สนับสนุนจุดเด่นหลักให้ภาพมีความสวยงามยิ่งขึ้น เช่น ในภาพจุดเด่นรองได้แก่ รูปเรือ

2.4 ความขัดแย้ง (Contrast) ขัดแย้งด้วยรูปทรงขัดแย้งด้วยขนาดขัดแย้งด้วยเส้นขัดแย้งด้วยผิวขัดแย้งด้วยสีความขัดแย้งที่กล่าวมาถูกจัดวางเพื่อให้เกิดความงามทางศิลปะ

2.5 ความกลมกลืน (Harmony) ภาพด้านล่างเป็นความกลมกลืนด้านเรื่องราวที่สอดคล้องเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติ และเป็นความกลมกลืนในเรื่องสีวรรณะเดียวกัน

3. ทักษะศิลป์

ทักษะศิลป์ คือ กระบวนการถ่ายทอดผลงานทางศิลปะ การทำงานศิลปะอย่างมีจิตนาการ ความคิดสร้างสรรค์มีระบบระเบียบเป็นขั้นเป็นตอนการสร้างสรรคงานอย่างมีประสิทธิภาพสวยงาม มีการปฏิบัติงานตามแผนและมีการพัฒนาผลงานให้ดีขึ้นต่อเนื่อง

ทักษะศิลป์คือการรับรู้ทางจักขุประสาท โดยการมองเห็น สสาร วัตถุ และสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามากระทบ รวมถึงมนุษย์ และสัตว์ จะด้วยการหยุดนิ่ง หรือเคลื่อนไหวก็ตาม หรือจะด้วยการปรุงแต่ง หรือไม่ปรุงแต่งก็ตาม ก่อให้เกิดปัจจัยสมมุติต่อจิตใจ และอารมณ์ของมนุษย์ อาจจะเป็นไปในทางเดียวกันหรือไม่ก็ตาม

ทักษะศิลป์เป็นการแปลความหมายทางศิลปะ ที่แตกต่างกันไปแต่ละมุมมอง ของแต่ละบุคคล ในงานศิลปะชิ้นเดียวกัน ซึ่งไร้ขอบเขตทางจินตนาการ ไม่มีกรอบที่แน่นอน ขึ้นกับอารมณ์ของบุคคลในขณะทักษะศิลป์ นั้น

แนวคิดทักษะศิลป์เป็นศิลปะที่รับรู้ได้ด้วยการมอง ได้แก่รูปภาพวิจิตรทัศน์ทั่วไปเป็นสำคัญ อันดับตันๆ รูปภาพคนเหมือน ภาพล้อ ภาพสิ่งของต่างๆก็ล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องของทักษะศิลป์ด้วยกันทั้งสิ้น ซึ่งถ้ากล่าววาทักษะศิลป์เป็นความงามทางศิลปะที่ได้จากการมอง หรือ ทัศนาศาสตร์ นั้นเอง

4. ทัศนธาตุ

4.1 จุด (Dot) หมายถึง รอยหรือแต้มที่มีลักษณะกลมๆ ปรากฏที่ผิวพื้น ไม่มีขนาด ความกว้าง ความยาว ความหนา เป็นสิ่งที่เล็กที่สุดและเป็นธาตุเริ่มแรกที่ทำให้เกิดธาตุอื่น ๆ ขึ้น

4.2 เส้น (Line) คือ จุดหลาย ๆ จุดต่อกันเป็นสาย เป็นแถวแนวไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง เป็นทางยาวหรือจุดที่เคลื่อนที่ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งด้วยแรงผลักดัน หรือรอยขีดเขียนของวัตถุเป็นรอยยาว เส้นแบ่งเป็นลักษณะใหญ่ ๆ 2 ลักษณะ

4.3 รูปร่างและรูปทรง

4.3.1 รูปร่าง (Shape) หมายถึง เส้นรอบนอกทางกายภาพของวัตถุ สิ่งของเครื่องใช้ คน สัตว์ และ พืช มีลักษณะเป็น 2 มิติ มีความกว้างและความยาว

4.3.1 รูปร่างอิสระ (Free Shape) หมายถึง รูปร่างที่เกิดขึ้นตามความต้องการของผู้สร้างสรรค์ ให้ความรู้สึกที่เป็นเสรี ไม่มีโครงสร้างที่แน่นอนของตัวเอง เป็นไปตามอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม เช่น รูปร่างของหยดน้ำ เมฆ และควีน เป็นต้น

4.3.2 รูปทรง (Form) หมายถึง โครงสร้างทั้งหมดของวัตถุที่ปรากฏแก่สายตาในลักษณะ 3 มิติ คือมีทั้งส่วนกว้าง ส่วนยาว ส่วนหนาหรือลึก คือ จะให้ความรู้สึกเป็นแท่ง มีเนื้อที่ภายใน มีปริมาตร และมีน้ำหนัก

4.4 สี (Color) หมายถึง สิ่งที่ปรากฏอยู่ทั่วไปรอบ ๆ ตัวเรา ไม่ว่าจะ เป็นสีที่เกิดขึ้นเองในธรรมชาติ หรือ สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น สีทำให้เกิดความรู้สึกแตกต่างมากมาย เช่น ทำให้รู้สึกสดใส ร่าเริง ตื่นเต้น หม่นหมอง หรือเศร้าซึมได้ เป็นต้น

4.5 บริเวณว่าง (Space) หมายถึง บริเวณที่เป็นความว่างไม่ใช่ส่วนที่เป็นรูปทรงหรือเนื้อหาในการจัดองค์ประกอบใดก็ตามถ้าปล่อยให้พื้นที่ว่างมากและให้มีรูปทรงน้อย การจัดนั้นจะให้ความรู้สึกอ้างว้าง โดดเดี่ยว

4.6 พื้นผิว (Texture) หมายถึง พื้นผิวของวัตถุต่าง ๆ ที่เกิดจากธรรมชาติและมนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น พื้นผิวของวัตถุที่แตกต่างกัน ย่อมให้ความรู้สึกที่แตกต่างกันด้วย

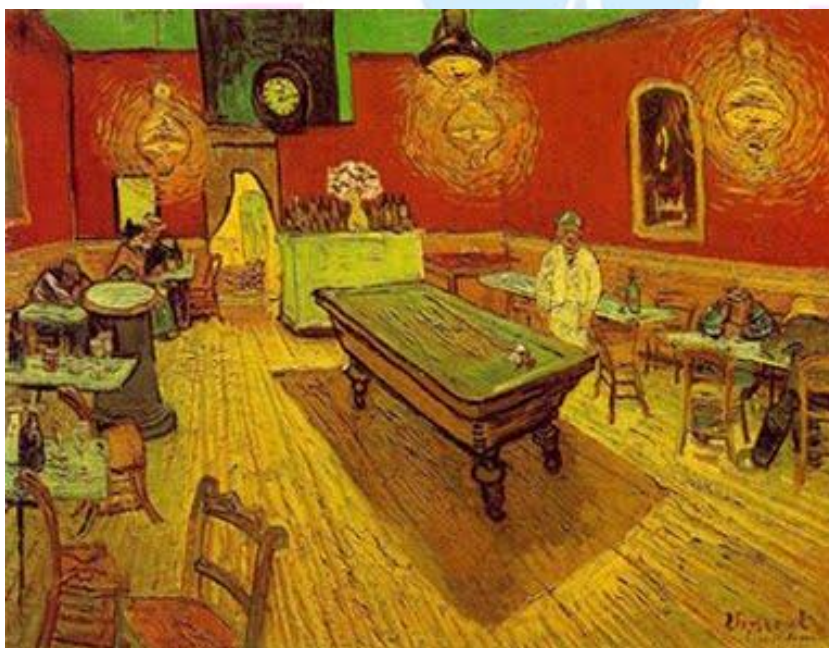
แนวคิด Contemporary Art

1. ลัทธิโพสต์ อิมเพรสชันนิสต์(Post Impressionism)

ศิลปะแบบโพสต์ - อิมเพรสชันนิสต์ จะมุ่งการแสดงออกทางความรู้สึก อารมณ์ จิตวิญญาณ มากกว่ามุ่งนำเสนอความเป็นจริงทางวัตถุ สื่อผ่านการใช้สีที่รุนแรงและเกินความเป็นจริง โดยเน้นความพอใจของศิลปินเป็นหลัก ไม่ยึดถือกฎเกณฑ์ และธรรมเนียมใดๆ ในอดีตเลย สีที่ใช้นั้นจะสื่อถึงพลังที่ถูกบีบคั้นบังคับกดตันที่อยู่ในความรู้สึกนึกคิดของจิตใจคนเป็นการปลดปล่อยอารมณ์ผ่านสี และฝีแปรงที่ให้ความรู้สึกที่รุนแรงกดดัน ฝีแปรงที่อิสระ ศิลปินในกลุ่มนี้ได้แก่ แวนโก๊ะ (Vincent Van Gogh) โบนนาร์ต (Pierre Bonnard) เซซาน (Paul Cezanne) โกแกง (Paul Gauguin) (ดังภาพที่ 2.33 ภาพที่ 2.34 ภาพที่ 2.35)

ภาพที่ 2.33 The Potato Eaters
ที่มา : WIKIPEDIA. ออนไลน์, 2558

ภาพที่ 2.34 The Night Café
ที่มา : WIKIPEDIA. ออนไลน์, 2553

ภาพที่

2.35

Starry Night Over the Rhone

ที่มา : WIKIPEDIA. ออนไลน์, 2553

2. ลัทธิโรแมนติค (Romantic)

ศิลปะแบบโรแมนติค เป็นศิลปะรอยต่อจากแบบนีโอคลาสสิก แสดงถึงเรื่องราวที่ตื่นเต้น เร้าใจ สะท้อนอารมณ์แก่ผู้พบเห็น ศิลปินโรแมนติคมีความเชื่อว่าศิลปะจะสร้างสรรค์ตัวของมันเองขึ้นได้ด้วยคุณค่าทางอารมณ์ของผู้ดูและผู้สร้างสรรค์

ศิลปินที่สำคัญของศิลปะโรแมนติค ได้แก่ เจริโคต์ (Gericault) ผลงานจิตรกรรมที่มีชื่อเสียงมาก คือ การอัปปางของเรือเมดูซา (Raft of the Medusa) (ดังภาพที่ 2.25) เดอลาครัว (Delacroix) ชอบเขียนภาพที่แสดงความตื่นเต้น เช่น ภาพการประหารที่ทิวีโอ ความตายของชาตาร์นาปาล การถูกรื้อศพของนางรีเบกกา วิลเลียม เทอเนอร์ (Joseph Mallord William Turner, 1775-1851) ฟรานซิสโก โกยา (Francisco Goya) ชอบเขียนภาพแสดงการทรมาน การฆ่ากันในสงคราม (ดังภาพที่ 2.36) คนบ้า ตลอดจนภาพเปลือย เช่น ภาพเปลือยของมายา (ดังภาพที่ 2.37) (Maya the nude) เป็นต้น

ภาพที่ 2.36 (Theodore Gericault) Raft of the Medusa
ที่มา : WIKIPEDIA.ออนไลน์, 2553

ภาพที่ 2.37 ฟรานซิสโก โกยา (Francisco Goya) The Third of May 1808
ที่มา : WIKIPEDIA.ออนไลน์, 2553

ภาพที่ 2.38 เดอลาครัว (Eugene Delacroix) Liberty Leading the People
ที่มา : WIKIPEDIA. ออนไลน์, 2553

ความหมายและความเป็นมาเกี่ยวกับการสร้างสรรคงานจิตรกรรมสีน้ำมัน

จิตรกรรมสีน้ำมัน การวาดภาพด้วยสีน้ำมัน พัฒนาอย่างรวดเร็วตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 16 จนกระทั่งถึงปัจจุบันเป็นเวลาประมาณ 400 ปี ซึ่งเป็นกรรมวิธีทางจิตรกรรมที่แพร่หลาย อย่างกว้างขวาง เมื่อประมาณ 20 ปีที่ผ่านมาได้มีสีบางชนิด เช่น สีอะคริลิก สีอะครีลิก สังกะสีต่าง ๆ กลายมาเป็นคู่แข่งที่สำคัญ แต่สีน้ำมันก็ยังคงเป็นสื่อในทางจิตรกรรมที่ได้รับความนิยม แพร่หลายอยู่ดีสีน้ำมันทำมาจากผลสีแห้ง ๆ นำมาผสมกับยางเหนียว ๆ ในจำนวนพอเหมาะ ซึ่งยาง เหนียว ๆ นี้ได้มาจากน้ำมันพืชต่าง ๆ เช่น น้ำมันลินสีด น้ำมัน อัตราส่วนการผสมกันระหว่างสี กับน้ำมันผสมสีไม่มีสูตรที่แน่นอน ซึ่งการใช้อัตราส่วนการผสมที่แตกต่างกันจะมีผลทำให้ ผิวหน้าของภาพแตกต่างกันไปด้วย เช่น อาจจะทำให้ดูสีทึบตัน ดูโปร่งใส ดูเป็นผิวมัน ดูเป็นผิว ด้าน

การใช้สีน้ำมันมาผสมกับผงสีมีประวัติการใช้มายาวนาน เริ่มต้นตั้งแต่การใช้สีน้ำมันมาเป็นส่วนประกอบของการเขียนสีฝุ่น แต่เราก็ไม่สามารถที่จะชี้เฉพาะลงไปได้ว่า การใช้สีน้ำมันกับสี เริ่มต้นจริง ๆ เมื่อใด ต่อมาได้มีการพัฒนามาสู่การใช้สีน้ำมันที่เป็นตัวสีน้ำมันอย่างแท้จริง ซึ่ง อาจจะกล่าวได้ว่า เริ่มมาจากศิลปินชาว Flemish Quattrocento ในศตวรรษที่ 15 และอาจ กล่าวได้ว่า van Eyck เป็นผู้ที่มียุทธิพลต่อศิลปินหลายคน และได้แพร่ไปถึงอิตาลี โดยเฉพาะใน กลุ่มศิลปินสกุลเวนิส จากคุณสมบัติที่คงทน มีความยืดหยุ่นได้หลายประการ สีน้ำมันได้เป็นที่นิยมสูงขึ้น เรื่อยมาไม่ว่าจะเป็นการเขียนภาพขนาดใหญ่ในห้อง หรือการเคลื่อนย้ายออกไปเขียนนอกห้อง โดยวิธีมันพับผ้าไป

Titian (1490 - 1576) ในฐานะที่เป็นจิตรกรชั้นปรมาจารย์ของเวนิสมีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาทางด้านกรรมวิธีและความเป็นไปได้ต่อการเขียนภาพสีน้ำมัน ศิลปินกลุ่มสกุลช่างเวนิชกลายเป็นผู้เชี่ยวชาญและผู้วางรากฐานในการเขียนภาพสีน้ำมัน ศิลปินอีกผู้หนึ่งที่มีส่วนทำให้การเขียนภาพสีน้ำมันแพร่หลาย คือ Rubens (1577 - 1640) ซึ่งผลงานของเขาแสดงลักษณะของสีน้ำมันได้อย่างแท้จริงและสมบูรณ์แบบ วิธีการเขียนภาพ ของ Rubens เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญมากในการเขียนภาพสีน้ำมัน เขาประสบความสำเร็จในการเขียนภาพและการทำงานอย่างมีระบบเป็นขั้นตอน และได้วางกฎเกณฑ์ทาง จิตรกรรมสีน้ำมัน จนจิตรกรอีกหลายรุ่นต่อมา ก็ยังคงใช้วิธีการที่ Rubens กำหนดเอาไว้

ในสมัยศตวรรษที่ 18 สีน้ำมันได้มีการผลิตตลอดออกจำหน่ายในลักษณะเตรียมสีสำเร็จรูปบรรจุในถุงหนัง และใช้ต่อมาจนถึงช่วงกลางศตวรรษที่ 19 หลอดสีที่ผลิตจากดีบุกบรรจุ สีสำเร็จรูปได้ออกจำหน่ายในท้องตลาด จนยังคงลักษณะนี้จนถึงปัจจุบัน

ในต้นศตวรรษที่ 20 ผลงานสีน้ำมันของกลุ่ม Post - Impressionist ใช้วิธีการเขียนที่ แปลกประหลาดไปจากศิลปินกลุ่มอื่น ๆ ในสมัยเดียวกัน เช่น การโปะป้ายสีหนา ๆ ของ Van Gogh (1853 - 90) หรือผสมสีระบายในภาพของ Gauguin (1848 - 1903) แต่ทั้งวิธีการใช้ สีและกรรมวิธีในการระบายสีของศิลปินทั้งสองนี้กลับมีอิทธิพลอย่างสูงต่อผลงานจิตรกรรมสี น้ำมันในยุคศตวรรษที่ 20 ช่วงต่อ ๆ มา

ตั้งแต่ยุค Impressionism เป็นต้นมา สีน้ำมันได้มีขายเพิ่มขึ้นอย่างกว้างขวาง และมีการผลิตจำนวนมากให้เลือกใช้มากมายหลังจากที่มีการแต้มสีหนา ๆ แบบ Impasto ของ Van Gogh ก็ได้มีผลงานของกลุ่ม Expressionist และ Abstract-Expressionist คลี่คลาย การใช้สีน้ำมัน โดยการปาดสี, หยอดสี หยดสี ลงไปบนระนาบรองรับอย่างอิสระ ซึ่งเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่หักเหแนวความคิดในการใช้สีน้ำมันจากแบบเก่า ๆ ไปสู่แนวทางใหม่

จิตรกรรมสีน้ำมัน หรือ ภาพเขียนสีน้ำมัน (อังกฤษ: oil painting) คือการเขียนภาพโดยใช้สีฝุ่นที่ผสมกับน้ำมันแห้ง (drying oil) — โดยเฉพาะในตอนต้นของยุโรปสมัยใหม่, น้ำมันลินสีด (linseed oil) ตามปกติแล้วก็จะต้มน้ำมันเช่นลินสีดกับยางสนหรือยางสนหอม (frankincense) ส่วนผสมนี้เรียกว่า "น้ำมันเคลือบ" (varnish) ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้ภาพเขียนมีความหนาและเป็นเงา น้ำมันอื่นที่ใช้ก็มีน้ำมันเม็ดฝืน, น้ำมันวอลนัต, และน้ำมันดอกคำฝอย น้ำมันแต่ละอย่างก็มีคุณภาพต่าง ๆ กัน เช่นอาจจะทำให้สีเหลืองน้อยลง หรือใช้เวลาแห้งไม่เท่ากัน บางครั้งก็จะเห็นความแตกต่างจากเงาของภาพเขียนแล้วแต่ชนิดของน้ำมัน จิตรกรจะใช้สีน้ำมันหลายชนิดในภาพเขียนเดียวกันเพื่อให้ได้ลักษณะของภาพเขียนออกมาตามที่ต้องการ การแสดงออกของสีก็จะต่างกันตามแต่วัสดุที่ใช้เขียน

อิทธิพลทางแนวความคิดและแรงบันดาลใจจากศิลปิน

จักรพันธ์ โปษยกฤต ศิลปินผู้ได้รับยกย่องเป็น 1 ใน 52 นายช่างเอกในรอบ 200 ปี แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้รับยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม) ประจำปีพุทธศักราช 2543 รวมถึงได้รับยกย่องเป็นบุคคลดีเด่นของชาติ สาขาเผยแพร่เกียรติภูมิของไทย ประจำปีพุทธศักราช 2552 ผู้ฝากผลงานสวยงามอลังการราวเทวดารังสรรค์ไว้ตามสถานที่สำคัญของประเทศ ภาพผลงานเขียนของอาจารย์จักรพันธ์ นางในวรรณคดีที่เราคุ้นกันบนบัตรอวยพรปีใหม่ จะพบว่า งานของอาจารย์สี่สวยสะอาด ตัดเส้นละเอียด ดวงหน้าหญิงสาวสวยงาม สัดส่วนถูกต้องตามหลักกายวิภาค และดูราวกับภาพนั้นมีชีวิตจิตใจ

ภาพที่ 2.39 นางในวรรณคดี

ที่มา : จักรพันธ์ โปษยกฤต. ออนไลน์, 2565

ภาพที่ 2.40.นางในวรรณคดี

ที่มา : จักรพันธ์ โปษยกฤต. ออนไลน์, 2565

สิริรัตน์ ภู น้อยวิชัย ในวัย 28 ปี ศิลปินสาวชาวกาฬสินธุ์ ซึ่งไม่เคยผ่านเวทีศิลปะ แบบศิลปินคนอื่นที่เริ่มสร้างชื่อจากงานประกวด แต่ภาพวาดผู้หญิงนุ่งห่มผ้าทอพื้นเมือง ถ่ายทอดอัตลักษณ์หญิงชาวอีสาน รายล้อมด้วยดอกไม้สีหวานสดใส สิริรัตน์ ภู ได้กล่าวไว้ว่า “วาดผู้หญิง เน้นเป็นผู้หญิงพื้นบ้านอีสาน จะได้เป็นเอกลักษณ์ของเราเพราะเราเป็นคนอีสาน” สิริรัตน์ ภู พร้อมศิลปินรุ่นใหม่ และนักศึกษาที่เคยได้รับทุน จากกองทุนส่งเสริมการศึกษาศิลปะสร้างสรรค์ศิลปะ มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ รวมถึงศิลปินอาวุโสและศิลปินแห่งชาติ ได้เดินทางไปร่วมกิจกรรม Art Camp ที่จังหวัดน่าน ภาพวาดภูมิทัศน์เทคนิคสีอะคริลิคบนผ้าใบ ถูกคัดเลือกเป็น 1 ใน 5 ภาพที่ได้รับรางวัลยอดเยี่ยม และถูกเลือกให้เป็นภาพปกสูจิบัตรของนิทรรศการ Art Camp ซึ่งจัดขึ้นที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ ถ.เจ้าฟ้า ส่วนภาพจริงถูกส่งมอบให้เจ้าของคนใหม่คือ คุณหญิงวรรณฯ สิริวัฒนภักดี และงานส่วนใหญ่ได้อธิปไตยมาจากงานของอาจารย์จักรพันธ์ โปษยกฤต

ภาพที่ 2.41: แม่ญิงอีสาน

ที่มา: สิริรัตน์ภูงา น้อยวิชัย. ออนไลน์, 2565

ภาพที่ 2.42: แม่ญิงอีสาน

ที่มา: สิริรัตน์ภูงา น้อยวิชัย. ออนไลน์, 2565

ภาพที่ 2.43. แม่หญิงอีสาน

ที่มา: สิริรัตน์ ภู น้อยวิชัย. ออนไลน์, 2565

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธีรวัฒน์ แคล้วคล่อง (2562) ได้ศึกษา “เรื่อง การสร้างสรรค์จิตรกรรม : วิถีชีวิตชนบทอีสาน กับจินตนาการสีเส้นแห่งความสุขในอดีต” ” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพวิถีชีวิตวัฒนธรรม ประเพณีในภาคอีสาน 2) เพื่อสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ชุด วิถีชีวิตชนบทอีสานกับจินตนาการสีเส้นแห่งความสุขในอดีต 3) เพื่อวิเคราะห์ผลงานจิตรกรรม ชุด วิถีชีวิตชนบทอีสานกับจินตนาการสีเส้นแห่งความสุขในอดีต โดยการใช้วิธีการสร้างงานจิตรกรรมด้วยสีอะคริลิกซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจาก สภาพวิถีชีวิตในชนบทอันมีความสงบ และ ความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย โดยการอยู่พึ่งพาอาศัยกันท่ามกลาง ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม บริสุทธิ ซึ่งเอื้ออาทรต่อการเพาะปลูกยังชีพแบบพออยู่พอกิน ข้าพเจ้าจึงเห็น ความสำคัญของผู้หญิงอีสานจึงได้ศึกษาข้อมูลในการดำรงชีวิตในชนบทอีสาน ที่มีความเรียบง่าย และมีเสน่ห์ ซึ่งสร้างสรรค์ผลงานด้วยเทคนิคสีน้ำมัน จึงเป็นการสรุปเนื้อหาในรูปแบบงาน และเทคนิควิธีด้าน เนื้อหากับชิ้นงาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ภาคเอกสารและภาคสนาม

โดยใช้การสำรวจและการสังเกต รวบรวมข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ และเข้าสู่ขั้นตอนการสร้างสรรค์ ผลงาน นำเสนอผลการวิจัยเชิงพรรณนาวิเคราะห์ พร้อมภาพวาดสีอะคริลิกประกอบ ผลการวิจัยที่ได้ ข้อมูลด้าน ต่าง ๆ พบว่า ในชนบทที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม สภาพวิถีชีวิตภายใน วารสารช่อ พะยอม CHOPHAYOM JOURNAL 42 ชนบทอันมีความสงบ และความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายโดยการอยู่ พึ่งพาอาศัยกันท่ามกลางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่บริสุทธิ์ ใช้ชีวิตยังชีพแบบพอเพียงตามครรลองคลอง ธรรมบนพื้นฐานทางวัฒนธรรมประเพณีอันดั้งเดิม ที่สืบทอดกันมาอย่าง ยาวนาน

นภาพร อติวานิชยพงศ์ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง “คนชนบทอีสานกับการทำมาหากิน : ความ เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย” ศึกษาเรื่องการทำมาหากินหรือ “การเฝ้าอยู่เฝ้ากิน” ของคนอีสานใน ปัจจุบัน โดยการสังเคราะห์ความรู้จากงานสารนิพนธ์ และการค้นคว้าอิสระของบัณฑิต อาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ใช้ชีวิตอยู่ในหมู่บ้านชนบทภาคอีสาน เป็นเวลา คนละเกือบ 7 เดือน ใน ระหว่างการปฏิบัติงานสนาม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาใน หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต (บัณฑิตอาสาสมัคร) ในช่วงปีการศึกษา พ.ศ. 2546 – พ.ศ. 2555 โดยเลือกเฉพาะงานที่ศึกษาเกี่ยวกับการ ประกอบอาชีพของคนอีสานจำนวน 13 เรื่อง ซึ่งเสนอภาพการทำงานเพื่อหาเลี้ยงชีพของคน อีสานในชุมชน รวมถึงคนอีสานบางกลุ่ม ที่อพยพไปหางานทำและตั้งถิ่นฐานนอกชุมชน และสะท้อน ให้เห็นถึงการทำมาหากินหลาย รูปแบบของคนอีสานในบริบทที่เปลี่ยนแปลงของสังคมชนบทปัจจุบัน

ฉันทรีญาภัทร์ กาญจนสารธนา (2553) ได้ศึกษาเรื่อง “การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมชุด ความอบอุ่นแห่งวิถีอีสาน” ได้รับแรงบันดาลใจจากความประทับใจในคุณค่าความงามของสาย สัมพันธ์อันอบอุ่น จากการเติมเต็มความรักระหว่างคนสองวัย คือผู้หญิงสูงอายุกับหลานเหลนวัยเยาว์ ซึ่งปรากฏให้เห็นในชนบทอีสานในปัจจุบัน โดยมีความมุ่งหมายเพื่อถ่ายทอดผลงานศิลปะที่สะท้อน สีสันอันอบอุ่นของสายสัมพันธ์ซึ่งเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด และดำเนินไปตามวิถีชีวิตประจำวันของคน สองวัยในครอบครัว ท่ามกลางบรรยากาศแท้จริงในปัจจุบันของวิถีชนบทอีสานโดยรังสรรค์เป็นงาน จิตรกรรมเชิงอุดมคติ ด้วยเทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ (Acrylic on Canvas) แสดงออกผ่านรูปทรงธรรมชาติ ที่ลดทอนความเหมือนจริงและแสงเงาตามธรรมชาติสะท้อนให้เห็นสิ่งที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลงใน ภาพลักษณ์ของสังคมชาวชนบทอีสานซึ่งภาพผลงานได้แสดงลักษณะเฉพาะตนทั้งทางเนื้อหาและ เทคนิควิธีการตามเจตนารมณ์ที่ได้ตั้งไว้เป็นผลงานจิตรกรรมจำนวน 8 ชิ้น ผลการสร้างสรรค์พบว่า ผลงานจิตรกรรมเชิงอุดมคติที่ แสดงออกผ่านรูปทรงธรรมชาติที่ลดทอนความเหมือนจริงและแสงเงา ตามธรรมชาติสามารถสื่อถึงสายสัมพันธ์อันอบอุ่นระหว่างผู้หญิงอีสานวัยสูงอายุกับหลานเหลนวัย เยาว์ได้อย่างเหมาะสมการสร้างสรรค์ผลงานด้วยเกรียงทำให้ได้ร่องรอยปาดป้ายเป็นแผ่นแบน สื่อ

อารมณ์ความรู้สึกที่จริงใจ ตรงไปตรงมาแสดงออกได้ดีถึงภาพชีวิตที่เรียบง่ายไม่ซับซ้อน ตามคุณลักษณะของชาวชนบทอีสาน การใช้เกสโซ (gesso) ผสมลงในสีทำให้รอยเกรียงมีความแข็งและชัดเจนยิ่งขึ้น สะท้อนความรู้สึกถึงการมีความอดทนสูงต่อความยากลำบากของผู้หญิงชาวชนบทและอบอุ่น สามารถสื่ออารมณ์ความรู้สึกเชิงอุดมคติที่ส่งสัมผัสถึงบรรยากาศของความรักความอบอุ่น สะท้อนออกมาจากอิริยาบถความใกล้ชิดในวาระต่างๆของการดำเนินชีวิตประจำวัน เป็นความงามเชิงคุณค่าซึ่งแฝงเร้นในวิถีอันเป็นอัตลักษณ์ของชาวชนบทอีสานที่ดำรงคงอยู่โดยไม่แปรเปลี่ยนไปกับกาลเวลา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย/การสร้างสรรค์

ศิลปศึกษานิพนธ์เรื่องจิตรกรรมสีน้ำมันรูปแบบเหมือนจริง “สาวอีสาน” เป็นการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ศิลปะ การศึกษาค้นคว้าข้อมูล โดยการศึกษา ทฤษฎี หลักการต่าง ๆ จากเอกสาร หนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และข้อมูลจากเว็บไซต์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัยและการสร้างสรรค์ มีรายละเอียดตามลำดับดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. การศึกษาเทคนิคในการสร้างสรรค์
4. กรรมวิธีการสร้างสรรค์
5. การวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการแต่งกายของสาวอีสานและวิถีชีวิตของสาวอีสานเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างสรรค์ผลงาน เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งอิทธิพลจากลัทธิทางศิลปะ ซึ่งมีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีต่างๆ 2 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องและใกล้เคียงในเรื่องของ “การสร้างสรรค์จิตรกรรม : วิถีชีวิตชนบทอีสานกับจินตนาการสีสันแห่งความสุขในอดีต” ซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้เป็นอย่างมาก

2. ด้านข้อมูลภาพถ่าย

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการถ่ายภาพจากการใช้ชีวิตในชนบทของสาวอีสาน ในสถานที่จริง การทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ในการถ่ายภาพในทุกๆ ทุ่งนา สวนเกษตรกรรม และบริบทต่างๆของผู้หญิงอีสาน บริเวณในชนบทอีสานจังหวัดชัยภูมิและจังหวัดนครราชสีมา ในแต่ละที่บริบทของสถานที่ที่ผู้ทำวิจัยได้ลงศึกษา ซึ่งมีกระบวนการคัดเลือกภาพถ่าย sketch ก่อนลงมือปฏิบัติงาน ดังนี้ต่อไปนี้

กระบวนการคัดเลือก sketch ชั้นที่ 1 สาวอีสาน 1

คัดเลือกโดยการเลือกภาพถ่ายที่สื่อถึงความเป็นสาวอีสานให้มากที่สุด เพื่อนำภาพถ่ายมาจัดองค์ประกอบทางศิลปะ ให้มีความสมดุล มีจุดเด่น และน่าสนใจต่อไป

ภาพที่ 3.1 ภาพถ่ายที่สื่อถึงอารมณ์แตกต่างกันของสาวอีสาน 1
ที่มา : นิตยา นามพิมล, 2564

ภาพที่ 3.2: ภาพถ่ายและตัดต่อจัดองค์ประกอบทางศิลปะ “สาวอีสาน 1”
ที่มา : นิตยา นามพิมล, 2564

กระบวนการคัดเลือก sketch ชั้นที่ 2 สาวอีสาน 2

ภาพถ่ายโดยเน้นบรรยากาศของพื้นที่ในชนบท ต้องการสื่อให้เห็นถึงความสุข ความสนุกสนานของผู้หญิงอีสานหรือสาวอีสาน จึงได้คัดเลือกภาพที่สาวอีสานนั่งชมท้องทุ่งอยู่บนรถพ่วงอย่างมีความสุขเพื่อพัฒนา sketch ตัดต่อภาพไ้เข้าไปเพื่อความอุดมสมบูรณ์ในลำดับต่อไป

ภาพที่ 3.3 ภาพถ่ายที่สื่อถึงความสนุกสนานของสาวอีสาน 2

ที่มา : นิตยา นามพิมล, 2564

ภาพที่ 3.4 : ภาพถ่ายและตัดต่อจัดองค์ประกอบทางศิลปะ “สาวอีสาน 2”

ที่มา : นิตยา นามพิมล, 2564

กระบวนการคัดเลือก sketch ชั้นที่ 3 สาวอีสาน 3

ได้เลือกภาพถ่ายเกี่ยวกับความสุขของการอยู่การกินอย่างเรียบง่าย สมถะ ของสาวอีสาน ซึ่งหาของกินได้ตามธรรมชาติ ทำอาหารอีสานที่เป็นเอกลักษณ์ของความเป็นอีสาน ได้คัดเลือกมาเพื่อให้เห็นถึงเสน่ห์ของความเป็นอีสาน

ภาพที่ 3.5 ภาพถ่ายทำอาหารอีสานของสาวอีสาน 3

ที่มา : นิตยา นามพิมล, 2564

ภาพที่ 3.6 : ภาพถ่ายและตัดต่อจัดองค์ประกอบทางศิลปะ “สาวอีสาน 3”

ที่มา : นิตยา นามพิมล, 2565

กระบวนการคัดเลือก sketch ชั้นที่ 4 สาวอีสาน 4

ภาพถ่ายที่ได้รับคัดเลือกเป็นภาพถ่ายที่สาวอีสานสื่ออารมณ์ถึงความสุขในการทำมาหากิน ด้วยความเรียบง่ายตามทุ่งนาและเพื่อนให้เกดสีสันสดใส ได้นำภาพที่คัดเลือกมาจัดองค์ประกอบ ศิลปะ ตัดต่อภาพและแต่งสีภาพให้สวยงามมากขึ้น

ภาพที่ 3.7 ภาพถ่ายทำอาหารอีสานของสาวอีสาน 3

ที่มา : นิตยา นามพิมล, 2564

ภาพที่ 3.8 : ภาพถ่ายและตัดต่อจัดองค์ประกอบทางศิลปะ “สาวอีสาน 4 ”

ที่มา : นิตยา นามพิมล, 2565

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์ผลงานจิตรกรรม การวิเคราะห์ด้านแนวเรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานนี้เกิดจากวิถีชีวิตที่เรียบง่ายที่ดำเนินสอดคล้องกับวิถีธรรมชาติอันงดงามด้วยความเกื้อกูล เป็นคุณธรรมที่ธรรมชาติถ่ายทอดมาสู่วิถีชีวิตของสาวอีสาน เป็นเหตุปัจจัยชีวิตผู้หญิงอีสานหรือสาวอีสานเกิดความงาม มีเสน่ห์ สงบ สันติสุขบนพื้นฐานชีวิตที่เรียบง่ายนี้เองที่ก่อความคิดสร้างสรรค์ คือการเสนอภาพของสาวอีสานในชนบทอีสานที่มีความอุดมสมบูรณ์ ขวนขวาย เบิกบานใจ และมีการจัดองค์ประกอบภาพที่มีจุดเด่น ความสมดุล และให้เกิดความน่าสนใจ และได้วิเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากการสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง และสังเกตการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือ เทคนิคและกรรมวิธีการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสีน้ำมันจากศิลปินที่ได้รับแรงบันดาลใจและ ได้ข้อมูลการสร้างสรรคผลงานจิตรกรรมสีน้ำมัน ผลการวิจัยพบว่า จิตรกรรมสีน้ำมัน ประกอบด้วย รูปแบบ วัสดุ เทคนิคและกรรมวิธีการสร้างสรรค์ ผลงานจิตรกรรมสีน้ำมัน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. รูปแบบ ผลการศึกษารูปแบบพบว่า ประกอบด้วย 12 ประเภท คือ รูปแบบ 1. ลัทธินีโอคลาสสิก 2. ลัทธิโรแมนติก 3. ลัทธิเรียลลิสม์ 4. ลัทธิอิมเพรสชันนิสม์ 5. ลัทธิอิมเพรสชันนิสต์ 6. ลัทธิโพสต์ อิมเพรสชันนิสต์ 7. ลัทธิคิวบิสม์ 8. ลัทธิแอสแตเรค 9. ลัทธิเอ็กซ์เพรสชันนิสม์ 10. ลัทธิ เซอร์เรียลลิสม์ 11. ลัทธิฟิวเจอร์ริสม์ 12. ลัทธิโพวิสต์ ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกใช้รูปแบบในลัทธิเรียลลิสม์หรือรูปแบบเหมือนจริงเพื่อให้ผลงานมีความน่าสนใจและสมจริงมากยิ่งขึ้น

2. วัสดุ ผลการศึกษาพบว่า วัสดุที่ใช้ในงานสร้างสรรค์จิตรกรรมสีน้ำมัน ผู้วิจัยได้เลือกใช้อุปกรณ์ ได้แก่ เฟรมผ้าใบ สีน้ำมัน พู่กัน น้ำมันลินสีด น้ำมันสน ซัลไลนาล้างพู่กัน ผ้าเช็ดพู่กัน จานสี เครื่องหนีบริดตลอดสี

3. เทคนิคและกรรมวิธีการสร้างสรรค์ผลงาน จิตรกรรมสีน้ำมันรูปแบบเหมือนจริง : สาวอีสาน ผลการศึกษาพอสรุปเป็นขั้นตอนอย่างละเอียด ได้ 7 ขั้นตอน คือ (1) เตรียมวัสดุอุปกรณ์ (2) ร่างภาพลงบนเฟรมผ้าใบและลงสีผิวคน (3) ลงสีบรรยากาศท้องฟ้า (4) ลงสีบรรยากาศทุ่งข้าวและพื้นดิน (5) ลงสีเสื้อผ้า (6) เก็บรายละเอียดเครื่องแต่งกาย (7) เก็บรายละเอียดส่วนประกอบต่างๆ และผลงานเสร็จสมบูรณ์

การศึกษาเทคนิคในการสร้างสรรค์

เทคนิคที่ใช้ จิตรกรรมสีน้ำมันบนเฟรมผ้าใบ

ศึกษาเทคนิคโดย วิธีการในการสร้างสรรค์ การจัดองค์ประกอบทางศิลปะ การใช้สีน้ำมันลงบนเฟรมผ้าใบ และศึกษาสีน้ำมันในรูปแบบเหมือนจริงเตรียมวัสดุ-อุปกรณ์ ให้พร้อมก่อนลงมือทำงาน โดยผู้วิจัยได้เลือกใช้อุปกรณ์ ได้แก่ เฟรมผ้าใบ สีน้ำมัน พู่กัน น้ำมันลินสีด น้ำมันสน ชอล์กลินสีด ฟู่กัน ผ้าเช็ดพู่กัน จานสี เครื่องหนีบริดตลอดสี

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์จากเทคนิคจิตรกรรมสีน้ำมันบนเฟรมผ้าใบ มีด้วยกัน 9 อย่างดังนี้

1. เฟรมผ้าใบ เป็นกรอบไม้สี่เหลี่ยมขอบบางที่ซึ่งให้ตั้งด้วยผ้าสีขาวครีม (เป็นผ้าเนื้อค่อนข้างหนา) ยึดด้วยลวดยิง สามารถนำไปวาดรูปด้วยสีน้ำมันได้ ลักษณะของผ้าแคนวาส หรือผ้าใบมีลักษณะจะคล้ายๆ ผ้ากระสอบหรือผ้าดิบ แต่จะมีความถี่ในการทอที่หนาแน่นมาก เนื้อผ้าละเอียดความแข็งแรงของเฟรมไม้

ภาพที่ 3.9 เฟรมผ้าใบ

ที่มา: นิตยา นามพิมล, 2564

2. สีน้ำมัน เป็นสีสำหรับระบายรูปลงบนเฟรมผ้าใบ ทำขึ้นจากผงสีผสมกับน้ำมันลินสีดหรือน้ำมันสน เป็นต้น มีลักษณะข้นเหนียว ติดพื้นง่าย แห้งเร็ว และไม่ละลายน้ำ

ภาพที่ 3.10 สีน้ำมัน

ที่มา: นิตยา นามพิมล , 2565

3. พู่กัน เป็นเครื่องเขียนอย่างหนึ่งใช้ระบายสีน้ำมัน ตอนปลายที่เป็นพู่ทำด้วยขนสัตว์

ภาพที่ 3.11 พู่กัน

ที่มา: นิตยา นามพิมล, 2565

4. น้ำมันลินสีด เป็นน้ำมันที่สกัดได้จากเมล็ดของต้นแฟลกซ์ ใช้ประโยชน์ในการผสมสี

ภาพที่ 3.12 น้ำมันลินสีด

ที่มา: นิตยา นามพิมล, 2565

5. น้ำมันสน น้ำมันระเหยง่ายที่ได้จากการกลั่นยางสนจากต้นสนเขา ใช้ในการผสมสีหรือ
ล้างพู่กัน

ภาพที่ 3.13 น้ำมันสน

ที่มา: นิตยา นามพิมล, 2565

6. ซัลไลน์ล้างพู่กัน เป็นน้ำยาล้างจานทำจากสบู่ ครีမ် มาสู่น้ำยาล้างจานแบบใส นำมาใช้ใน
การล้างพู่กันให้สะอาด

ภาพที่ 3.14 ซัลไลน์ล้างพู่กัน

ที่มา: นิตยา นามพิมล, 2565

7. ผ้าเช็ดพู่กัน เป็นผ้าที่ใช้หลังจากเลิกใช้พู่กันควรเอาผ้าหรือทิชชูเช็ดให้สะอาดทั่วทุกด้าน

ภาพที่ 3.15 ผ้าเช็ดพู่กัน

ที่มา: นิตยา นามพิมล, 2565

8. งานสี อุปกรณ์พื้นผิวเรียบแข็งซึ่งจิตรกรจัดเรียงและผสมสี งานสีมักทำจากไม้, พลาสติก, เซรามิก หรือวัสดุแข็ง, ฉ่อยทางเคมี, ไม่มีรูพรุน

ภาพที่ 3.16 งานสี
ที่มา: นิตยา นามพิมล, 2565

9. เครื่องหนีบริดหลอดสี ใช้สำหรับบีบหรือรีดหลอดสีต่าง ๆ

ภาพที่ 3.17 เครื่องหนีบริดหลอดสี
ที่มา: นิตยา นามพิมล, 2565

กรรมวิธีการสร้างสรรค์

ในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสีน้ำมันรูปแบบเหมือนจริง “สาวอีสาน” มีกรรมวิธีการสร้างสรรค์ผลงาน 7 ขั้นตอน มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 เตรียมวัสดุอุปกรณ์

วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสีน้ำมันรูปแบบเหมือนจริง “สาวอีสาน” มีด้วยกัน 8 อย่าง คือ เฟรมผ้าใบ สีน้ำมัน พู่กัน น้ำมันลินสีด น้ำมันสน ซัลไลน์ล้างพู่กัน ผ้าเช็ดพู่กันจาน

ภาพที่ 3.20 เตรียมวัสดุ-อุปกรณ์

ที่มา: นิตยา นามพิมล, 2565

ขั้นตอนที่ 2 ร่างภาพลงบนเฟรมผ้าใบและลงสีผิวคน

ร่างภาพตามแบบที่เลือก และลงสีผิวคนโดยผสมสีเนื้อคน ระบายสีจากอ่อนไปเข้ม หรือลงสีจากแสงไปเงา หลักจากนั้นลงสีเส้นผมด้วยการผสมสีน้ำตาลเข้ม

ภาพที่ 3.21 ร่างภาพลงบนเฟรมผ้าใบและลงสีผิวคน

ที่มา : นิตยา นามพิมล, 2564

ขั้นตอนที่ 3 ลงสีบรรยากาศท้องฟ้า

ผสมสีท้องฟ้าบรรยายตอนช่วงเวลาเย็น จะเน้นใช้สีสันสดใส ลงสีเหลืองอ่อน เหลืองเข้ม ชมพู ส้ม ฟ้า ม่วง น้ำเงิน ให้ทั่วทั้งท้องฟ้าและเกลี่ยสีเข้าหากันให้เรียบเนียนนุ่มขึ้น

ภาพที่ 3.22 : ลงสีบรรยากาศท้องฟ้า

ที่มา : นิตยา นามพิมล, 2564

ขั้นตอนที่ 4 ลงสีบรรยากาศทุ่งข้าวและพื้นดิน

ลงสีบรรยากาศโดยรวมของทุ่งข้าว ระยะเวลาจะมีสีอ่อนซึ่งเกลี่ยสีให้นุ่ม ส่วนระยะเวลาใกล้จะมีสีเข้มขึ้นรายละเอียดเริ่มเน้นชัดขึ้น และพื้นดินใช้เป็นสีน้ำตาลเข้มและสอดแทรกสีบรรยากาศต่าง ๆ เข้าไปให้เหมือนจริงมากขึ้น

ภาพที่ 3.23 ลงสีบรรยากาศทุ่งข้าวและพื้นดิน

ที่มา : นิตยา นามพิมล, 2564

ขั้นตอนที่ 5 ลงสีเสื้อผ้า

ผสมสีเสื้อผ้าโดยเน้นสีสดใส ลงสีจากสีเข้มไปสีอ่อนหรือลงจากแสงไปเงา ลงสีโดยรวมแล้วเกลี่ยสีเข้าหากันให้เรียบเนียนเพื่อที่จะให้เสื้อผ้านุ่มขึ้นไม่แข็งเกินไปทำให้สมจริงมากยิ่งขึ้น และเขียนลวดลายของเสื้อผ้า ลวดลายของผ้าถุงให้สวยงาม

ภาพที่ 3.24 ลงสีเสื้อผ้า

ที่มา : นิตยา นามพิมล, 2564

ขั้นตอนที่ 6. เก็บรายละเอียดเครื่องแต่งกาย

เขียนลวดลายของเครื่องแต่งกาย เสื้อผ้า ผ้าถุง ให้ชัดเจน โดยการใช้พู่กันเล็กเขียนเก็บรายละเอียดทุกส่วนให้สวยงาม

ภาพที่ 3.25 เก็บรายละเอียดเครื่องแต่งกาย

ที่มา : นิตยา นามพิมล, 2564

7. เก็บรายละเอียดส่วนประกอบต่างๆ และ ผลงานเสร็จสมบูรณ์

ลงสีแสงเงาให้ชัดเจน เก็บรายละเอียดของคน นก เสื้อผ้า เครื่องจักสานต่าง ๆ ให้สีสดใส
คมชัดขึ้น และสอดแทรกสีบรรยากาศเพื่อให้มีความเหมือนจริง ให้สวยงามสมบูรณ์

ภาพที่ 3.26 ผลงานเสร็จสมบูรณ์

ที่มา : นิตยา นามพิมล, 2564

การวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์

วิเคราะห์ผลงานโดยใช้ทฤษฎีศิลปะวิจารณ์มีด้วยกันดังนี้

องค์ประกอบเนื้อหา ผลงานชิ้นนี้มีการเพิ่มความงามในชนบท ซึ่งมีแนวคิดในความงามของผู้หญิงอีสานหรือสาวอีสาน เพราะในวัยเด็กผูกพันกับผู้หญิงอีสานหรือสาวอีสาน ทำให้ความทรงจำในวัยเด็กก่อให้เกิดความภูมิใจในชาติกำเนิดเกิดในถิ่นอีสาน ซึ่งสาวอีสานมีความงามที่เป็นเอกลักษณ์ทางด้านการแต่งกาย การชีวิตประจำวันที่มีความเรียบง่าย มีเสน่ห์ และเกิดความงาม

การจัดองค์ประกอบศิลป์ ใช้สมดุลแบบอสมมาตร หรือสมดุลแบบซ้ายขวาไม่เท่ากัน จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบฝั่งซ้ายกับฝั่งขวามีความแตกต่างกัน ใช้น้ำหนักแสงเงาเข้ามาช่วยให้ภาพดูมีสีสันสดใส ให้เกิดความสวยงามเป็นโทนสีโทนร้อน หรือ ตรงกันข้ามระหว่างจุดเด่นกับภาพพื้นหลังเพื่อให้ภาพมีหลักการจัดภาพด้วยความขัดแย้ง และประกอบไปด้วยทัศนธาตุ ได้แก่ เส้น สี รูปทรง น้ำหนัก รวมทั้งเทคนิคในการสร้างสรรค์การเกลี่ยสีให้เกิดความเรียบเนียนกลมกลืนกัน

รูปแบบ รูปแบบเหมือนจริง

สื่อความหมาย สื่อถึงวัฒนธรรมคนอีสานหรือสาวอีสานในสมัยก่อนจนถึงปัจจุบัน ได้มีการเสริมความงามของสาวอีสานจาก เครื่องแต่งกายของคนอีสาน วัฒนธรรมของผู้หญิงอีสานในการใช้ชีวิตประจำวัน และความอุดมสมบูรณ์ของสาวอีสานกับสิ่งแวดล้อมในชนบท

ความงาม ใช้สีเส้นของธรรมชาติ สีเส้นของบรรยากาศท้องฟ้า สีเส้นของเครื่องแต่งกาย มีการเน้นระยะหน้าหลัง สีเส้นเน้นความสวยงาม เป็นโทนสีโทนร้อน หรือ ตรงกันข้ามระหว่างจุดเด่นกับภาพพื้นหลังเพื่อให้ภาพมีหลักการจัดภาพด้วยความขัดแย้ง ทำให้ดูแล้วมีความตื่นเต้น สนุกสนาน มีความสุข อบอุ่น มีคุณค่าในการนำความรู้ทางองค์ประกอบศิลป์มาผสมผสานทำให้ภาพมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมถึงเทคนิคจิตรกรรมสีน้ำมันบนเฟรมผ้าใบปรับใช้ให้เป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง

บทที่ 4

การวิเคราะห์การสร้างสรรค์ผลงาน

การวิเคราะห์การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสีน้ำมันรูปแบบเหมือนจริง “สาวอีสาน” มีการวิเคราะห์การสร้างสรรค์ผลงาน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลในการสร้างสรรค์
2. วิเคราะห์ผลงานการสร้างสรรค์

วิเคราะห์ข้อมูลในการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสีน้ำมันรูปแบบเหมือนจริง : สาวอีสาน มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิถีชีวิตของสาวอีสานในชนบท ซึ่งได้ข้อมูลในการแต่งกายของสาวอีสานในชนบทที่มีความเรียบง่าย วิถีชีวิตของสาวอีสานในชนบทมีความงาม มีเสน่ห์ ซึ่งข้อมูลที่ได้ศึกษานำมาจัดองค์ประกอบให้มีจุดเด่นความสมดุล ทำให้เนื้อหาของผลงานมีความน่าสนใจมากขึ้น เนื้อหาผลงานเกี่ยวกับความงามของสาวอีสาน มีวิถีชีวิตในชนบทอีสานแบบที่ไม่หรูหรา มีการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของความ เป็นอีสานที่มีเสน่ห์โดยการนุ่งผ้าถุงหรือผ้าไหมด้วยความเรียบร้อย มีการจัดองค์ประกอบผลงานให้ ภาพมีจุดเด่นเป็นผู้หญิงอีสานและมีส่วนประกอบเป็นเครื่องดักจับ เครื่องจักสาน ได้แก่ ตะกร้า ช้อง ไช หมวก หมวก กระดัง กระเป่าสาน ที่ทำจากธรรมชาติมาเป็นส่วนหนึ่งในผลงานที่บ่งบอกถึงความเป็น อีสานได้เป็นอย่างดี ส่วนประกอบต่างๆซึ่งมีสิ่งมีชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่มินกบิล้อมรอบแสดงให้เห็นถึง ความอุดมสมบูรณ์ ผลงานจิตรกรรมสีน้ำมันรูปแบบเหมือนจริง : สาวอีสาน นี้สะท้อนความหมาย ความรู้สึกให้มีความงามของสาวอีสาน ความสุข ความอบอุ่นเรียบง่าย สมถะ มีความผูกพันของสาว อีสานกับสิ่งแวดล้อมในธรรมชาติบ้านนาในชนบทอีสาน และยังเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมอีสานอีก ด้วย ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกใช้รูปแบบในลัทธิเรียลลิสม์หรือรูปแบบเหมือนจริงเพื่อให้ผลงานมีความน่าสนใจ และสมจริงมากยิ่งขึ้น

ข้าพเจ้ามีความสุขกับการดำรงชีวิต มีความผูกพันกับวิถีชีวิตการเกษตรแบบพึ่งพา ธรรมชาติ ความงามของการแต่งกายของสาวอีสานหรือผู้หญิงอีสานที่เป็นเอกลักษณ์ มีภาชนะสิ่งของ เครื่องใช้ เครื่องมือในการทำมาหากินในการเกษตร และวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม เกิดความทรงจำที่ ดีกับประสบการณ์ต่าง ๆ ได้หล่อหลอมให้ข้าพเจ้ามีจิตสำนึกที่ดีต่อคนอีสาน คือรู้จักคุณค่าของ วัฒนธรรมประเพณีอีสาน รู้จักคุณค่าความมีน้ำใจของคนอีสาน คุณค่าของถิ่นฐานบ้านเกิดที่ได้สะสม ประสบการณ์อันดีงามจึงทำให้เกิดความประทับใจในความงามของสาวอีสาน

วิเคราะห์ผลงานการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์จิตรกรรมสีน้ำมันรูปแบบเหมือนจริง : สาวอีสาน ได้ผลงานสร้างสรรค์จำนวน 4 ชิ้น ดังต่อไปนี้

ผลงานการสร้างสรรค์จิตรกรรมสีน้ำมัน ชั้นที่ 1 สาวอีสาน 1

เทคนิคสีน้ำมันบนเฟรมผ้าใบ ขนาด 130 x 150 เซนติเมตร (ดังภาพที่ 4.1)

ภาพที่ 4.1 สาวอีสาน 1

ที่มา: นิตยา นามพิมล , 2564

จากผลงานผลงานการสร้างสรรค์จิตรกรรมสีน้ำมัน ชั้นที่ 1 สาวอีสาน 1 ผลการวิเคราะห์พบว่า

ด้านองค์ประกอบเนื้อหา ผลงานชิ้นนี้มีการเพิ่มความงามในชนบท ซึ่งมีแนวคิดในความงามของผู้หญิงอีสานหรือสาวอีสาน เพราะในวัยเด็กผูกพันกับผู้หญิงอีสานหรือสาวอีสาน ทำให้ความทรงจำในวัยเด็กก่อให้เกิดความภูมิใจในชาติกำเนิดเกิดในถิ่นอีสาน ซึ่งสาวอีสานมีความงามที่เป็นเอกลักษณ์ทางการแต่งกาย การชีวิตประจำวันที่มีความเรียบง่าย มีเสน่ห์ และเกิดความงามเลือกใช้สีโดยเน้นให้สีสดใสแบบสีตรงข้ามเพื่อให้สีมีความขัดแย้งกันระหว่างคนกับพื้นหลัง คือส่วนที่เป็นตัวคนจะใช้เป็นสีสดใสสว่าง ส่วนสีพื้นหลังจะมีน้ำหนัสน้ำตาลเข้มและมีดี

การจัดองค์ประกอบศิลป์ ใช้สมดุลแบบอสมมาตร หรือสมดุลแบบซ้ายขวาไม่เท่ากัน จะเห็นว่าองค์ประกอบฝั่งซ้ายกับฝั่งขวามีความแตกต่างกันแต่มีความสมดุลกัน มีการจัดองค์ประกอบให้มีจุดเด่นอยู่กลางภาพ ใช้น้ำหนักแสงเงาเข้ามาช่วยให้ภาพดูมีสีสันสดใส ให้เกิดความสวยงามประกอบไปด้วยทัศนธาตุ ได้แก่ เส้น สี รูปทรง น้ำหนัก ในส่วนของการเขียนลวดลายเสื้อผ้า และเครื่องจักสาน รวมทั้งเทคนิคในการสร้างสรรค์การเกลี่ยสีให้เกิดความเรียบเนียนกลมกลืนกัน

รูปแบบ รูปแบบเหมือนจริง

รูปแบบ รูปแบบเหมือนจริง

สื่อความหมาย สื่อถึงวัฒนธรรมคนอีสานหรือสาวอีสานในสมัยก่อนจนถึงปัจจุบัน ได้มีการเสริมความงามของสาวอีสานจาก เครื่องแต่งกายของคนอีสาน วัฒนธรรมของผู้หญิงอีสานในการใช้ชีวิตประจำวัน และความอุดมสมบูรณ์ของสาวอีสานกับสิ่งแวดล้อมในชนบท

ความงาม ใช้สีเส้นของธรรมชาติ สีเส้นของบรรยากาศท้องฟ้า สีเส้นของเครื่องแต่งกาย มีการเน้นระยะหน้าหลัง สีเส้นเน้นความสวยงาม ทำให้มีความตื่นตื้น สนุกสนาน มีความสุข อบอุ่น มีคุณค่าในการนำความรู้ทางองค์ประกอบศิลป์มาผสมผสานทำให้ภาพมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมถึงเทคนิคจิตรกรรมสีน้ำมันบนเฟรมผ้าใบปรับใช้ให้เป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง ผลงานจิตรกรรมสีน้ำมันสาวอีสาน 1 ชิ้นนี้ มีความงามระดับ ดีมาก เพราะ มีการจัดองค์ประกอบภาพที่มีความสมสวยงามน่าสนใจ สีเส้นสดใสจากเครื่องแต่งกาย และเครื่องจักสานมีลวดลาย มีรายละเอียดสวยงามและเสร็จสมบูรณ์

ผลงานการสร้างสรรคจิตรกรรมสีน้ำมัน ชั้นที่ 2 สาวอีสาน 2
เทคนิคสีน้ำมันบนเฟรมผ้าใบ ขนาด 150 x 160 เซนติเมตร (ดังภาพที่ 4.2)

ภาพที่ 4.2 สาวอีสาน 2

ที่มา: นิตยา นามพิมล, 2564

จากผลงานผลงานการสร้างสรรคจิตรกรรมสีน้ำมัน ชั้นที่ สาวอีสาน 2 ผลการวิเคราะห์พบว่า

ด้านองค์ประกอบเนื้อหา ผลงานชิ้นนี้มีเรื่องเกี่ยวกับ สาวอีสานสนุกสนานกับการนั่งรถพ่วงสามล้อชมวิวชมทุ่งกับบรรยากาศที่มีแต่ความอุดมสมบูรณ์ โดยใช้ท้องฟ้า สีฟ้าสดใสตรงข้ามกับสีของทุ่งข้าวที่ทำการเก็บเกี่ยวแล้วเป็นสีน้ำตาลเหลืองทำให้เป็นหลักการจัดภาพให้มีความขัดแย้งกันส่วน

การแต่งกายของสาวอีสาน ด้วยการนุ่งผ้าถุง ผ้าไหม และใส่เสื้อแบบผ้าขาวม้าที่มีสีสันสดใสได้แก่สี เสื้อผ้า สีม่วง ชมพู น้ำเงิน เหลือง เป็นต้น สามารถบ่งบอกถึงความเป็นอีสานได้อย่างชัดเจน เพราะ เครื่องนุ่งห่มการแต่งกายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นอีสาน เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านอีสานที่ถ่ายทอดด้วยความ ประณีตทำให้สาวอีสานมีความเรียบง่ายและมีเสน่ห์ อีกทั้งยังมีเครื่องจักสาน ได้แก่ ตะกร้า กระจับ ข้าว หมวก ข้อง ที่ชาวอีสานประดิษฐ์ขึ้นมาเพื่อใช้ในการทำมาหากินทำให้สาวอีสานได้เห็นถึงคุณค่า ของภูมิปัญญาในท้องถิ่น

การจัดองค์ประกอบศิลป์ ใช้สมดุลแบบอสมมาตร หรือสมดุลแบบซ้ายขวาไม่เท่ากัน จะ เห็นได้ว่าองค์ประกอบฝั่งซ้ายมีองค์ประกอบมากกว่าทำให้หนักไปฝั่งซ้าย ส่วนฝั่งขวามีความต่าง ต่างกันมีองค์ประกอบน้อยลงเพื่อมีพื้นที่ว่างเป็นจุดพักสายตาแต่ภาพนี้มีความสมดุลกัน มีการจัด องค์ประกอบให้มีจุดเด่นอยู่กลางภาพ ใช้น้ำหนักแสงเงาเข้ามาช่วยให้ภาพดูมีสีสันสดใส ให้เกิดความ สวยงาม ประกอบไปด้วยทัศนธาตุ ได้แก่ เส้น สี รูปทรง น้ำหนัก ในส่วนของการเขียนลวดลายเสื้อผ้า และเครื่องจักสาน รวมทั้งเทคนิคในการสร้างสรรค์การเกลี่ยสีให้เกิดความเรียบเนียนกลมกลืนกัน

รูปแบบ รูปแบบเหมือนจริง

สื่อความหมาย สื่อถึงวัฒนธรรมหรือสาวอีสานในปัจจุบัน ได้มีการเสริมความงามของสาว อีสานจาก เครื่องแต่งกายของคนอีสาน วัฒนธรรมของผู้หญิงอีสานในการใช้ชีวิตประจำวัน สาวอีสาน สนุกสนานกับการนั่งรถพ่วงสามล้อชมวิวยามรุ่งกับบรรยากาศที่มีแต่ความอุดมสมบูรณ์ สื่อถึงความ ตื่นเต้นและความอุดมสมบูรณ์ของสาวอีสานกับสิ่งแวดล้อมในชนบท

ความงาม ใช้สีสันอารมณ์ของสาวอีสาน สีสันของเครื่องแต่งกาย มีการเน้นระยะหน้าหลัง สีสันของบรรยากาศท้องฟ้า สีสันเน้นความสวยงาม ทำให้มีความตื่นเต้น สนุกสนาน มีความสุข อบอุ่น มีคุณค่าในการนำความรู้ทางองค์ประกอบศิลป์มาผสมผสานทำให้ภาพมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมถึง เทคนิคจิตรกรรมสีน้ำมันบนเฟรมผ้าใบปรับใช้ให้เป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง ผลงานจิตรกรรมสีน้ำมัน สาวอีสาน 2 ชั้นนี้ มีความงามระดับ ดีมาก เพราะ มีการสื่อความหมายของเนื้อหาผลงานน่าสนใจ เนื้อหาผลงานมีความสนุกสนาน เพลิดเพลิน เรียบง่าย สะท้อนให้เห็นความงามของสาวอีสานได้ สวยงามและสมบูรณ์

ผลงานการสร้างสรรคจิตรกรรมสีน้ำมัน ชั้นที่ 3 สาวอีสาน 3
 เทคนิคสีน้ำมันบนเฟรมผ้าใบ ขนาด 160 x 170 เซนติเมตร (ดังภาพที่ 4.3)

ภาพที่ 4.3 สาวอีสาน 3

ที่มา: นิตยา นามพิม , 2565

จากผลงานผลงานการสร้างสรรคจิตรกรรมสีน้ำมัน ชั้นที่ สาวอีสาน 3 ผลการวิเคราะห์พบว่า

ด้านองค์ประกอบเนื้อหา ผลงานชิ้นนี้เกี่ยวกับวิถีชีวิตประจำวันของสาวอีสานทำอาหารอีสานที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น ส้มตำ ชำมตำมัด เป็นต้น เลือกใช้สีสดใสผลไม้ต่างๆจะเป็นสีเขียวสด เสื้อผ้าการแต่งกายสาวอีสานจะเน้นเป็นสี แดง ชมพู น้ำเงิน ม่วง เพื่อให้ภาพมีความน่าสนใจยิ่งขึ้น ซึ่ง

สาวอีสานมีความอยู่ง่ายกินง่าย สมถะ เรียบร้อย ทำให้สาวอีสานมีเสน่ห์ในการทำอาหาร ดังคำกล่าวที่ว่า (เสน่ห์ปลายจวัก) ซึ่งเลือกใช้สีของคนจะเป็นสีสดใสสว่างแต่สีพื้นหลังเป็นสีน้ำตาลเข้ม เพื่อให้สีของคนมีความโดดเด่น

การจัดองค์ประกอบศิลป์ ใช้สมดุลแบบสองข้างไม่เหมือนกัน จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบฝั่งซ้ายมีองค์ประกอบกับฝั่งขวาแตกต่างกันแต่ภาพนี้มีความสมดุล ใช้น้ำหนักแสงเงาเข้ามาช่วยให้ภาพดูมีสีสันสดใส ให้เกิดความสวยงาม ประกอบไปด้วยทัศนธาตุ ได้แก่ เส้น สี รูปทรง น้ำหนัก รวมทั้งเทคนิคในการสร้างสรรค์การเกลี่ยสีให้เกิดความเรียบเนียนกลมกลืนกัน และเก็บรายละเอียดใส่ส่วนของลวดลายเสื้อผ้า

รูปแบบ รูปแบบเหมือนจริง

สื่อความหมาย สื่อถึงความเรียบง่ายในการอยู่การกิน ที่หาได้ตามธรรมชาติได้เพาะปลูกไว้ แสดงให้เห็นถึงความเป็นวัฒนธรรมของสาวอีสาน ได้มีการเสริมความงามของสาวอีสานจาก เครื่องแต่งกายของคนอีสาน วัฒนธรรมของผู้หญิงอีสานในการใช้ชีวิตประจำวัน สาวอีสานเพลิดเพลินกับการทำอาหาร สื่อถึงความสงบ เรียบร้อย มีเสน่ห์

ความงาม ใช้สีสันอารมณ์ของสาวอีสาน สีสันของเครื่องแต่งกาย มีการเน้นระยะหน้าสีสดใสแต่ระยะหลังใช้เป็นเข้ม มีคุณค่าในการนำความรู้ทางองค์ประกอบศิลป์มาผสมผสานทำให้ภาพมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมถึงเทคนิคจิตรกรรมสีน้ำมันบนเฟรมผ้าใบปรับใช้ให้เป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง ผลงานจิตรกรรมสีน้ำมันสาวอีสาน 3 ชิ้นนี้ มีความงามระดับ ดีมาก เพราะ มีการสื่อความหมายของเนื้อหาผลงานน่าสนใจ เนื้อหาผลงานมีความอนุรักษ์วัฒนธรรมอีสาน เรียบง่าย สมถะ และความอุดมสมบูรณ์ของอาหารในท้องถื่นได้เป็นอย่างดี สะท้อนให้เห็นความงามของสาวอีสานได้สวยงามและสมบูรณ์

ผลงานการสร้างสรรค์จิตรกรรมสีน้ำมัน ชั้นที่ 4 สาวอีสาน 4
เทคนิคสีน้ำมันบนเฟรมผ้าใบ ขนาด 140 x 180 เซนติเมตร (ดั่งภาพที่ 4.4)

ภาพที่ 4.4 สาวอีสาน 4

ที่มา: นิตยา นามพิมล, 2565

จากผลงานผลงานการสร้างสรรคจิตรกรรมสีน้ำมัน ชั้นที่ สาวอีสาน 3 ผลการวิเคราะห์พบว่า

ด้านองค์ประกอบเนื้อหา ผลงานชิ้นนี้เกี่ยวกับวิถีชีวิตประจำวันของสาวอีสานชมทุ่งยามเย็นกับบรรยากาศช่วงพลบค่ำ เลือกใช้สีของคนเป็นสีสดใสสว่าง เสื้อผ้าการแต่งกายสาวอีสานจะเน้นเป็นสี แดง ชมพู น้ำเงิน ม่วง เพื่อให้ภาพมีความน่าสนใจยิ่งขึ้น ส่วนพื้นหลังจะเป็นบรรยากาศความมืด สีจะเข้ม ทำให้คนมีความโดดเด่นขึ้น มีการจัดวางระยะ ใกล้ กลาง ไกล ความชัดในการลงสีด้านหน้าจะชัดแล้วค่อยๆเบลอลงเลือนไปกับระยะไกล ส่วนระยะใกล้วัตถุจะใหญ่ ส่วนระยะไกลวัตถุจะเล็กลง ทำให้บรรยากาศทุกข้างที่มีความอุดมสมบูรณ์มีความสมวยยิ่งขึ้น

การจัดองค์ประกอบศิลป์ ใช้สมดุลแบบสองข้างไม่เหมือนกัน จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบฝั่งซ้ายมีองค์ประกอบหนักกว่า เพราะมีกระท่อมค้ำน้ำหนักสีเข้ม ส่วนฝั่งขวาแตกต่างกัน มีน้ำหนักของภาพน้องลงเพื่อให้ภาพมีจุดพักสายตาแต่ภาพนี้มีความสมดุล มีจุดเด่นอยู่ตรงกลางคือคนที่ยืนมีขนาดใหญ่และโดดเด่น ส่วนจุดรองจะมีขนาดเล็กรองลงไป ใช้น้ำหนักแสงเงาเข้ามาช่วยให้ภาพดูมีสีสันสดใสให้เกิดความสวยงาม ประกอบไปด้วยทัศนธาตุ ได้แก่ เส้น สี รูปทรง น้ำหนัก รวมทั้งเทคนิคในการสร้างสรรค์การเกลี่ยสีให้เกิดความเรียบเนียนกลมกลืนกันจะเห็นได้ชัดในสีของท้องฟ้า และเก็บรายละเอียดใส่ส่วนของลวดลายเสื้อผ้า

รูปแบบ รูปแบบเหมือนจริง

สื่อความหมาย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงเห็นถึงความ เป็นอีสานมากยิ่งขึ้น สาวอีสานที่สนุกกับการทำมาหากิน หาปลาหาปลาได้ตามท้องทุ่งนาได้อย่างมีความสุขเนื่องจากธรรมชาติแวดล้อมกับความ เป็นอีสานมีความผูกพันกันมาอย่างยาวนาน มนุษย์กับสิ่งแวดล้อมมีความพึ่งพาอาศัยกัน มีจุดเด่นคือผู้หญิงอีสาน ทั้งนี้มีอุปกรณ์เครื่องมือทำมาหากินที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่ทำเครื่องจักสานต่าง ๆ ได้แก่ ตะกร้า ช้อน หมวก ที่ทำมาจากไม้ไผ่หรือธรรมชาติอื่นๆสะท้อนให้เห็นถึงความสุข สงบ อบอุ่น เรียบง่ายและมีนกบินล้อมรอบทำให้ทุ่งนากับสาวอีสานมีความงามและความอุดมสมบูรณ์

ความงาม ใช้สีสันอารมณ์ของสาวอีสาน สีสันของเครื่องแต่งกาย มีการเน้นระยะหน้าสีสดใสแต่ระยะหลังใช้เป็นเข้มเพราะบรรยากาศช่วงเย็น มีคุณค่าในการนำความรู้ทางองค์ประกอบศิลป์มาผสมผสานทำให้ภาพมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมถึงเทคนิคจิตรกรรมสีน้ำมันบนเฟรมผ้าใบปรับใช้ให้เป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง ผลงานจิตรกรรมสีน้ำมันสาวอีสาน 4 ชิ้นนี้ นี้ มีความงามระดับ ดีมาก เพราะเนื้อหาผลงานมีความ อนุรักษ์วัฒนธรรมอีสานจากการแต่งกายของสาวอีสานที่เรียบง่าย มีการจัดองค์ประกอบภาพได้มีรูปแบบที่น่าสนใจ สีสันสดใส และผลงานเสร็จสมบูรณ์

นำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์โดยการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นการทำแผนการจัดการเรียนรู้ วิชาทัศนศิลป์ ได้จัดการเรียนรู้ตามเทคนิคที่ได้สร้างสรรค์ผลงาน โดยมีรายละเอียดในการจัดการเรียนรู้ดังต่อไปนี้

1. มาตรฐานและตัวชี้วัด
2. สาระสำคัญ
3. จุดประสงค์การเรียนรู้
4. สาระการเรียนรู้
5. กิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้
6. สื่อและแหล่งการเรียนรู้
7. การวัดและการประเมินผล

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	รายวิชาทัศนศิลป์ รหัสวิชา ศ 16101	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1	ความรู้พื้นฐานทางศิลปะ	เวลา 9 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1	เรื่อง การจัดองค์ประกอบภาพ	เวลา 1 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด ศ 1.1 ป.6/2 อธิบายหลักการจัดขนาดสัดส่วนความสมดุลในการสร้างงานทัศนศิลป์

สาระสำคัญ

การวาดภาพระบายสี ผู้เรียนต้องมีความรู้ทางทัศนธาตุ เป็นพื้นฐานในการสร้างสรรค์งานศิลปะให้มีความสมบูรณ์สวยงามยิ่งขึ้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายองค์ประกอบของทัศนธาตุและการจัดองค์ประกอบภาพได้
2. สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์โดยใช้ทัศนธาตุในการจัดภาพได้
3. บอกประโยชน์การนำความรู้ เรื่อง การจัดองค์ประกอบภาพไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

สาระการเรียนรู้

1. ทัศนธาตุพื้นฐาน การจัดภาพ
2. ทัศนธาตุกับการจัดภาพ

กิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับการวาดภาพระบายสี และการจัดองค์ประกอบของภาพเพื่อเตรียมความพร้อม
2. ครูให้นักเรียนดูภาพตัวอย่างผลงานของนักเรียนและมาติดแสดงหน้าชั้นเรียน

ขั้นที่ 2 ชั้นสอน/ จัดกิจกรรมการเรียนรู้

3. ครูนำตัวอย่างภาพการจัดองค์ประกอบที่ดีและไม่ดีมาให้ให้นักเรียนดู และให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่าง และแสดงความคิดเห็นจากภาพ
4. ครูอธิบายถึงการจัดองค์ประกอบของการจัดภาพ พร้อมกับแสดงภาพตัวอย่างที่ถูกต้องให้นักเรียนดู
5. ครูแจกใบความรู้ เรื่อง หลักการวางภาพให้นักเรียนทำความเข้าใจ แล้วส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้น จากเรื่องที่กำหนดให้
6. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่องการจัดองค์ประกอบภาพ ได้ตั้งนี้องค์ประกอบของการจัดภาพ ได้แก่ มวลของภาพ (จำนวน ขนาด และการกระจาย)ความสมดุล ระยะภาพ ระดับสายตาจุดสนใจ
 - มวลของภาพ คือ จำนวนของส่วนประกอบ ที่มีในภาพว่า มีมากหรือน้อย และขนาดของภาพว่าใหญ่หรือเล็ก ซึ่งมวลของภาพจะต้องมีความพอดีกับกรอบ และมีการกระจายที่เหมาะสม ไม่เกาะกันเป็นกลุ่มก้อนมากเกินไป
 - ความสมดุล คือ น้ำหนักของภาพทางซ้าย ขวา บน ล่างจะต้องเท่ากันไม่หนักไปทางใดทางหนึ่ง

- ระยะภาพ คือการวางส่วนประกอบของภาพในระยะต่าง ๆ ให้เหมาะสม โดยภาพที่ดีควรมี 3 ระยะ คือ ระยะหน้า ระยะกลาง ระยะหลัง

- ระยะสายตา เมื่อแบ่งกรอบภาพเป็น 3 ส่วนเท่า ๆ กันระดับสายตาของคนมอง จะอยู่ที่เส้นแบ่งระหว่างส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 เส้นเหล่านี้เรียกว่า เส้นสายตา ส่วนใหญ่เส้นสายตาจะให้แบ่งระดับพื้นกับฉาก หรือระดับพื้นกับท้องฟ้า และควรกำหนดเส้นสายตาก่อนที่จะวางส่วนประกอบของภาพ

- จุดสนใจของภาพ เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ภาพมีความสมบูรณ์และบอกเรื่องราวของภาพได้ จุดสนใจที่ดี ควรมีขนาดใหญ่หรือเด่นกว่าส่วนประกอบอื่น ๆ ของภาพ อยู่ในตำแหน่งตรงกลางของภาพหรือค่อนข้างกลางของภาพ จัดระยะให้อยู่ในระดับสายตา

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

7. ครูและนักเรียนสรุปความรู้ร่วมกัน และให้นักเรียนวาดภาพระบายสีตามจินตนาการ โดยวางภาพให้เหมาะสม มีจุดเด่น จุดรองและมีความสมดุล ตามหลักการจัดองค์ประกอบ

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพตัวอย่างประกอบการอธิบาย เรื่อง การจัดองค์ประกอบภาพ
2. ใบความรู้ เรื่อง การจัดองค์ประกอบภาพ
3. บัตรกิจกรรม
4. แบบฝึกหัดทัศนศิลป์ชุดวาดภาพระบายสี เรื่อง การจัดองค์ประกอบภาพ

แหล่งการเรียนรู้

1. หอศิลป์
2. ห้องสมุด
3. อินเทอร์เน็ต

การวัดผลและประเมินผล

การวัดผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัดผล	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การวัดผล
1.อธิบายองค์ประกอบของทัศนธาตุและการจัดองค์ประกอบภาพได้	การทดสอบ	แบบทดสอบ	ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพ 50 %
2. สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์โดยใช้ทัศนธาตุในการจัดภาพได้	- ตรวจผลงาน - สังเกตกระบวนการทำงาน	- แบบประเมินผลงาน- - แบบสังเกตกระบวนการทำงาน	ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพ 5
3. บอกประโยชน์การนำความรู้ เรื่อง การจัดองค์ประกอบภาพไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	สังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรม	ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพ 2

เกณฑ์การวัดทักษะปฏิบัติ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ	คำอธิบาย/ ความหมาย
9 – 10	ดีมาก	มีความประณีตสวยงามและมีความคิดสร้างสรรค์
7 – 8	ดี	มีความประณีตสวยงาม
5 – 6	พอใช้	มีความสวยงาม
0 – 4	ต้องปรับปรุง	ขาดความประณีตสวยงาม

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยของศิลปศึกษานิพนธ์ เรื่อง จิตรกรรมสีน้ำมันรูปแบบเหมือนจริง : สาวอีสาน ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

ผลการวิจัย/การสร้างสรรค

ผลการวิจัยในครั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ รูปแบบ วัสดุ เทคนิคและกรรมวิธีการ สร้างสรรคผลงานจิตรกรรมสีน้ำมัน

ผลการศึกษาจิตรกรรมสีน้ำมันรูปแบบเหมือนจริง : สาวอีสาน จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากการสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง และสังเกตการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือ เทคนิคและกรรมวิธีการสร้างสรรคผลงานจิตรกรรมสีน้ำมันจากศิลปินที่ได้รับแรงบันดาลใจและ ได้ ข้อมูลการสร้างสรรคผลงานจิตรกรรมสีน้ำมัน ผลการวิจัยพบว่า จิตรกรรมสีน้ำมัน ประกอบด้วย รูปแบบ วัสดุ เทคนิคและกรรมวิธีการสร้างสรรคผลงานจิตรกรรมสีน้ำมัน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. รูปแบบ ผลการศึกษารูปแบบพบว่า ประกอบด้วย 12 ประเภท คือ รูปแบบ 1. ลัทธินีโอคลาสสิก 2. ลัทธิโรแมนติก 3. ลัทธิเรียลลิสม์ 4. ลัทธิอิมเพรสชันนิสม์ 5. ลัทธิอิมเพรสชันนิสต์ 6. ลัทธิโพสต์อิมเพรสชันนิสต์ 7. ลัทธิคิวบิสม์ 8. ลัทธิแอบสแตรค 9. ลัทธิเอ็กซ์เพรสชันนิสม์ 10. ลัทธิ เซอร์เรียลลิสม์ 11. ลัทธิฟิวเจอร์ริสม์ 12. ลัทธิฟิวริสต์ ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกใช้รูปแบบในลัทธิเรียลลิสม์หรือรูปแบบเหมือนจริงเพื่อให้ผลงานมีความน่าสนใจและสมจริงมากยิ่งขึ้น

2. วัสดุ ผลการศึกษาพบว่า วัสดุที่ใช้ในงานสร้างสรรคจิตรกรรมสีน้ำมัน ผู้วิจัยได้เลือกใช้ อุปกรณ์ ได้แก่ เฟรมผ้าใบ สีน้ำมัน พู่กัน น้ำมันลินสีด น้ำมันสน ซัลไลนล้างพู่กัน ผ้าเช็ดพู่กันจานสี เครื่องหนีบริดหลอดสี

3. เทคนิคและกรรมวิธีการสร้างสรรคผลงาน จิตรกรรมสีน้ำมันรูปแบบเหมือนจริง : สาวอีสาน ผลการศึกษาพอสรุปเป็นขั้นตอนอย่างละเอียด ได้ 7 ขั้นตอน คือ (1) เตรียมวัสดุอุปกรณ์ (2) ร่างภาพลงบนเฟรมผ้าใบและลงสีผิวคน (3) ลงสีบรรยากาศท้องฟ้า (4) ลงสีบรรยากาศทุ่งข้าวและพื้นดิน (5) ลงสีเสื้อผ้า (6) เก็บรายละเอียดเครื่องแต่งกาย (7) เก็บรายละเอียดส่วนประกอบต่างๆ และผลงานเสร็จสมบูรณ์

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อสร้างสรรค์จิตรกรรมสีน้ำมันรูปแบบเหมือนจริงของสาวอีสานการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสีน้ำมันรูปแบบเหมือนจริง จำนวน 4 ชิ้นงาน ซึ่งกรรมวิธีในการสร้างสรรค์ผลงานมีขั้นตอนอย่างละเอียด 7 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 มีขนาดเล็กที่สุด ขนาดผลงาน 130 x 150 เซนติเมตร เป็นการทดลองความคิดสร้างสรรค์และทักษะการใช้เทคนิคสีน้ำมันบนเฟรมผ้าใบ ผู้วิจัยวิเคราะห์แล้วว่าขั้นที่ 1 มีความสมบูรณ์ด้านเนื้อและการจัดองค์ประกอบภาพได้ดี ส่วนขั้นที่ 2 พัฒนาเนื้อหาเรื่องราวของผลงานให้มีความสนุกสนานมากยิ่งขึ้นและได้เพิ่มขนาดของผลงาน ขนาด 150 x 160 เซนติเมตร ส่วนผลงานขั้นที่ 3 มุ่งเน้นการอนุรักษ์วัฒนธรรมอีสานมากยิ่งขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงความ เป็นอีสาน จากอาหารอีสานพื้นบ้าน ซึ่งได้เพิ่มขนาดเฟรมผ้าใบเท่ากับ 160 x 170 เซนติเมตร ส่วน ผลงานขั้นสุดท้าย ขั้นที่ 4 ขนาดเฟรมผ้าใบ 140 x 180 เซนติเมตร โดยสื่อความหมายให้เห็นถึงความงามของสาวอีสานได้อย่างชัดเจนจากการแต่งกาย และ การใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย ทำให้ผลงานทั้ง 4 ชิ้นงานมีความสวยงามสมบูรณ์

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาสภาพวิถีชีวิตความงามวัฒนธรรมประเพณีของสาวอีสาน ผู้สร้างสรรค์ได้แสดงออกถึงจินตนาการ ที่มีต่อสภาพแวดล้อมที่สวยงามในชนบทอีสานอัน เป็นบ่อเกิดจากแรงบันดาลใจของผู้สร้างสรรค์ และต้องการถ่ายทอดความงามในวิถีชนบทอีสานถึง ความสงบสุข อบอุ่น เรียบง่าย โดยการแสดงออกตามความเป็นจริงและจินตนาการเป็นผลงาน จิตรกรรมที่มีรูปแบบเหมือนจริง อันสะท้อนถึงแนวคิดของผู้สร้างสรรค์ผ่านกระบวนการศึกษาค้นคว้า ข้อมูล จากเอกสารตำราวิชาการต่าง ๆ จากประสบการณ์จริง นำมารวบรวมจัดหมวดหมู่สู่การคิด วิเคราะห์ จนสร้างสรรค์เป็นผลงานจิตรกรรม ที่ใช้เทคนิคสีน้ำมันในการสร้างสรรค์แสดงออก โดย วิธีการไล่น้ำหนักสีเข้มไปหาอ่อนเลือนจางหายไปกับบรรยากาศ ให้มีความกลมกลืนเพื่อแสดง บรรยากาศความงามตามฤดูกาลต่าง ๆ ในท้องถิ่นชนบทอีสาน ดังจะเห็นได้จากผลงานการสร้างสรรค์ โดยได้ทำการศึกษา รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา เว็บไซต์ ข้อมูลภาคสนาม และจากข้อมูลของ ศิลปิน ที่ได้รับอิทธิพล 2 คน คือ จักรพันธ์ โปษยกฤต ที่ให้อิทธิพลด้านรูปแบบ สิริรัตนฎา น้อยวิชัย ให้อิทธิพลด้านเทคนิค และ ด้านแนวเรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ เป็นการถ่ายทอดความงามของ สาวอีสานความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อันก่อให้เกิดความรู้สึก อบอุ่น สุขสงบ จาก แนวความคิดนี้ผู้สร้างสรรค์ได้นำมาสร้าง เป็นงานจิตรกรรม โดยอาศัยแนวความคิดเพื่อให้ได้ผล ความรู้สึกที่แสดงออกมาเป็นความสุขความอบอุ่น ของวิถีชีวิตในชนบทอันเรียบง่าย ในชนบทที่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม สภาพวิถีชีวิตภายในชนบทอันมีความสงบ และความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย โดยการอยู่พึ่งพาอาศัยกันท่ามกลางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่บริสุทธิ์ ใช้ชีวิตยังชีพแบบพอเพียงตาม ครอบครองครองธรรมบนพื้นฐานทางวัฒนธรรมประเพณีอันดั้งเดิม ที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน สภาพแวดล้อมวิถีชีวิตเหล่านี้เป็นทรัพยากรส่วนหนึ่งของสังคมไทย เป็นทุนทางวัฒนธรรมที่เกิดจาก

ภูมิปัญญาของผู้คนที่เกิดขึ้นและดำเนินไป ซึ่งส่งผลถึงปัจจุบัน แม้ว่าสังคมไทย ในปัจจุบันจะมีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น แต่วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมตามชนบทก็ปรากฏจากสภาพแวดล้อม ที่มีความเป็นธรรมชาติวิถีความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกสงบและอบอุ่น ผู้สร้างสรรค์ มักจะหาโอกาสกลับไปสัมผัสกับบรรยากาศนอกตัวเมือง บรรยากาศแบบท้องทุ่ง มีเรือกสวนไร่นา มีพื้นที่เกษตรกรรมปลูกพืชผักผลไม้ เป็นการหลีกเลี่ยงความวุ่นวายจำเจจากเมืองสู่ธรรมชาติ สู่ความสงบทุกครั้งที่ได้ออกมาเดินทางกลับสู่ชนบท มักต้องมีการบันทึกภาพของสาวอีสานในท้องถิ่น ที่ยังคงสภาพความเป็นอยู่ในแบบของชนบทที่สงบและเรียบง่ายเพื่อเป็นตัวแทนของความทรงจำ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 4. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปะจิตรกรรมสีน้ำมัน

จิตรกรรมสีน้ำมันรูปแบบเหมือนจริงผลการวิจัยพบว่า การสร้างสรรค์ผลงานทั้งหมดได้มีการศึกษาทางด้านเทคนิคการจัดองค์ประกอบศิลป์และการใช้สีน้ำมันในเชิงลึก โดยการศึกษาทางวิจัยเอกสารต่าง ๆ จนเกิดความชำนาญและสามารถเผยแพร่ความรู้ได้ จึงได้มีการจัดแผนการจัดการเรียนรู้การจัดองค์ประกอบภาพ ในระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้ทางศิลปะ

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาศิลปศึกษานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อศึกษาข้อมูล วิธีการสร้างสรรค์ผลงานให้สอดคล้องกับแนวคิดของงาน ในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมเรื่อง จิตรกรรมสีน้ำมันรูปแบบเหมือนจริง : สาวอีสาน เป็นการสร้างสรรค์ผลงานตามขั้นตอนกระบวนการสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง ได้ถ่ายทอดแนวความคิดออกมาในรูปแบบเหมือนจริง ซึ่งได้ประสบปัญหาต่าง ๆ หลายด้าน ในเรื่องของเนื้อหาที่สอดคล้องกับเทคนิค สีต่าง ๆ เทคนิคกลวิธี และการจัดองค์ประกอบของภาพแต่ก็ได้พยายามหาแนวทางต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จนพัฒนาการถึงการค้นพบใหม่จากการปฏิบัติตามการสร้างสรรค์ผลงานได้ดังนี้

1. ศึกษาเรื่องราววิถีความเป็นอยู่ของสาวอีสานในชนบท ที่น่าประทับใจในชนบทที่มีความสุข ความสงบ ความอบอุ่น และเหตุการณ์เรื่องราวสถานที่ต่าง ๆ ที่สัมผัสถึงบรรยากาศที่มีความทรงจำในอดีต
2. ข้อค้นพบใหม่ด้านสีต่างๆ มีการค้นพบสีของธรรมชาติ ในแต่ละช่วงเวลา ที่มีความสดใสดังงาม ในลักษณะของผู้วิจัยโดยมีการจัดองค์ประกอบใหม่ใช้จังหวะของเส้นผลักระยะใกล้ไกลออกไป มีการสร้างจุดเด่นและมีจุดรองที่เป็นสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ เป็นส่วนประกอบ
3. ข้อค้นพบใหม่ด้านเทคนิคกลวิธี มีการค้นพบเทคนิคใหม่ในการสร้างสรรค์ผลงานที่มีลักษณะเฉพาะตัวโดยการนำเอาสีน้ำมันผสมกับน้ำมันลินสีด เพื่อให้หลังสีบนเฟรมผ้าใบแล้วสีแห้งเร็ว

ทำให้เก็บรายละเอียดผลงานได้รวดเร็วขึ้น และขณะลงสีมีการไล่ระดับของสีและความเนียน กลมกลืน เลื่อมพราย ที่เชื่อมต่อย่างนุ่มนวลสวยงามมีมิติมากขึ้น ผสานกับการไล่ระนาบของสีในส่วนต่าง ๆ ของผลงานสร้างสรรค์ เลื่อนหายไปกับบรรยากาศของภาพ เกิดความงาม เพราะความงามในผลงาน จิตรกรรมที่เกิดจากการสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะสามารถถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกได้หลากหลาย แสดงออกถึงความสุข ความสดชื่น ความดีงาม ล้วนแต่เป็นการส่งเสริมยกระดับคุณค่าของจิตใจให้สูงขึ้น

ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะศึกษานิพนธ์จิตรกรรมสีน้ำมันรูปแบบเหมือนจริง : สาวอีสาน ทำให้ผู้วิจัยได้เห็นพัฒนาการการทำงานผลงานแต่ละชิ้น ตั้งแต่ผลงานชิ้นที่ 1 ถึงผลงานชิ้นที่ 4 มีพัฒนาการในการสร้างสรรค์ผลงานดีขึ้นเรื่อย ๆ ตามลำดับ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของผลงาน เทคนิค กระบวนการที่นำไปใช้ รวมไปถึงการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่พบในระหว่างปฏิบัติงาน ทำให้เห็นถึงพัฒนาการของผลงานทุกชิ้นที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะนิพนธ์จิตรกรรมสีน้ำมันรูปแบบเหมือนจริง : สาวอีสาน ผู้วิจัย ได้สร้างสรรค์ผลงานโดยใช้เทคนิคสีน้ำมันรูปแบบเหมือนจริง รวมจำนวน 4 ชิ้นงาน ดังต่อไปนี้

ผลงานชิ้นที่ 1 สาวอีสาน 1 ขนาด 130 x 150 เซนติเมตร

ผลงานชิ้นที่ 2 สาวอีสาน 2 ขนาด 150 x 160 เซนติเมตร

ผลงานชิ้นที่ 3 สาวอีสาน 3 ขนาด 160 x 170 เซนติเมตร

ผลงานชิ้นที่ 4 สาวอีสาน 4 ขนาด 140 x 180 เซนติเมตร

การศึกษาศิลปะศึกษานิพนธ์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำความรู้ที่ได้มาเผยแพร่ จึงได้มีการจัดแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดองค์ประกอบภาพ

1. ข้อเสนอแนะ

1.1 ใช้ในการศึกษาเพื่อเป็นความรู้และแนวทางสำหรับผู้ที่มีความสนใจ ในการสร้างสรรค์ผลงานในแบบจิตรกรรมสีน้ำมัน หรือแนวเรื่องที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสาวอีสาน ความสุขสงบในชนบทอีสาน หรือใช้เทคนิคประเภทเดียวกัน

1.2 หน่วยงานภาครัฐ หรือสถาบันการศึกษา สามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นฐานข้อมูล เกี่ยวกับการสร้างสรรค์ทางศิลปะเพื่อเป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อต่อยอดองค์ความรู้จากวิถีชีวิตของสาวอีสาน

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงสร้างสรรค์ที่มีแนวเรื่องที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาของท้องถิ่น เพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นบ้านต่อไป

บรรณานุกรม

ปรีดา ข้าวบ่อ./2563./แม่หญิงอีสาน./สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2564./

จาก /https://e-shann.com

บริษัท เว็บสวีดี จำกัด (มหาชน)./2563./องค์ประกอบศิลป์./สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2564./

จาก/https://www.dataforthai.com/company/0107547001075/

GoogleSite)./2555./ผลงานศิลปะ./สืบค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2564./

จาก/https://sites.google.com/site/cultofarttt/6-laththi-pho-st-xim-phe-rs-chan-ni-st-post-impressionism

GoogleSite)./2558./ผลงานศิลปะ./สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2564./

จาก/https://sites.google.com

สารานุกรมภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย)./2563./ฤดูกาลทำนา./สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน 2564./

จาก/http://bedolib.bedo.or.th/book/19

ภูมิปัญญาข้าวไทย)./2558./การดูแลข้าว./สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2565./

จาก/http://bedolib.bedo.or.th/pdf/uploads/

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรีออนไลน์./2558./งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง./สืบค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2565./

จาก/https://th.wikipedia.org/wiki/

ทิพากร เส้นเกษ./2565.ความงามของผู้หญิง./สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2565./

จาก https://prachatai.com/journal/2022/02/97415

นายประภัศสร ทองยินดี ./2555./ภูมิปัญญาไทย./สืบค้นเมื่อ 16 กรกฎาคม2565./

จาก https://www.stou.ac.th/study/sumrit/10-58(500)/page3-10-58(500).html

กฤษฎีกา ไชยศรี./2565./แนวคิด Contemporary Art./สืบค้นเมื่อ 16 กรกฎาคม2565./

จาก <https://groundcontrolth.com/blogs/art-term-contemporary-art>

Reder./2553./ทฤษฎีศิลปะ./สืบค้นเมื่อ 16 กรกฎาคม2565./

จาก https://my.dek-d.com/reder/blog/?blog_id=418163

วิกิพีเดีย./2558./สีน้ำมัน./สืบค้นเมื่อ 16 กรกฎาคม2565./

จาก <https://th.wikipedia.org/wiki>

พศิกา ชำนาญกิจ./2558.อุปกรณ์การวาดภาพระบายสี./สืบค้นเมื่อ 16 กรกฎาคม2565./

จาก <https://benzpasika22.wordpress.com>

สถาบันศิลปวัฒนธรรมอีสาน.2555/วิจัยอีสาน./สืบค้นเมื่อ 16 กรกฎาคม2565./

จาก <https://rinac.msu.ac.th/th/>

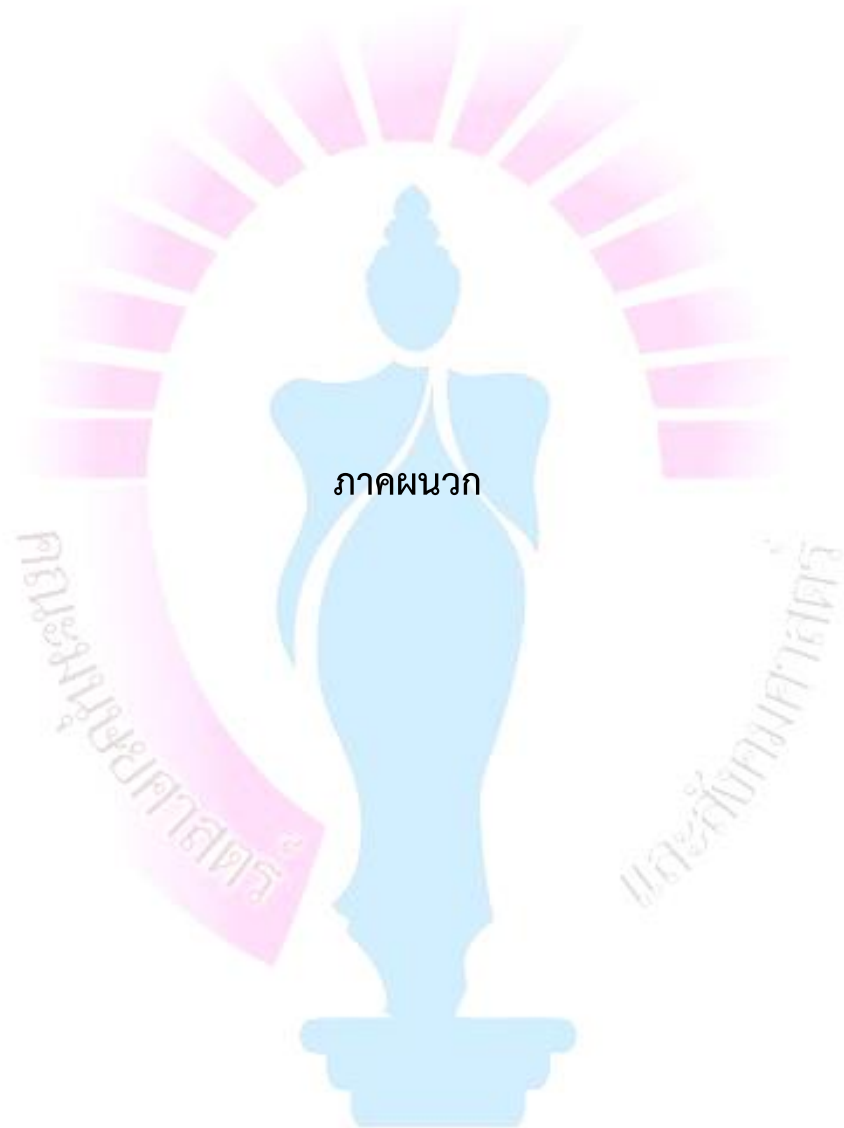
พละกริต คอนซัลแทนท์./2565./ความคิดสร้างสรรค์./สืบค้นเมื่อ 16 กรกฎาคม2565./

จาก <https://www.palagrit.com/what-is-creativity/>

ฉันทรีญาภัทร์ กาญจนสารธนา./2553.วิจัยที่เกี่ยวข้องวิธีแห่งวิธีอีสาน

ความอบอุ่นของวิธีอีสาน./16กรกฎาคม2565./จาก

<https://ejournals.swu.ac.th/index.php/jica/article/view/4144>

ภาคผนวก ก

การเผยแพร่ผลงานวิจัย

1. สูจิบัตรผลงานการจัดนิทรรศการศิลปศึกษานิพนธ์
2. การจัดแสดงผลงานนิทรรศการศิลปศึกษานิพนธ์

สูจิบัตรผลงานการจัดนิทรรศการศิลปศึกษานิพนธ์

THESIS ART EXHIBITION

2-8 May 2022
At CentralPlaza Nakhon Ratchasima
1st Floor, in front of jaspal shop

52
COLLECTION

THESIS ART EXHIBITION
ART EDUCATION PROGRAM
NAKHON RATCHASIMA UNIVERSITY
2 - 8 พฤษภาคม 2565

For more informations please contact
<https://web.facebook.com/52CollectionArtThesisExhibition2022>
Tel. 064 090 8723 or 064 461 0989

centralplaza
nakhon ratchasima

ภาพที่ ก-1 สูจิบัตรผลงานการจัดนิทรรศการศิลปศึกษานิพนธ์ “52 Collection ”

ART EDUCATION 2022
 THESIS ART EXHIBITION

สาวอีสาน , Oil Color , 130 x 150 cm.

นิตยา นามพิมล
 NITTAYA NAMPHIMON
 Phone : 0979454753
 Facebook : Nittaya Namphimon

ในปัจจุบันมีวัตถุเข้ามามีบทบาทกับชนบทอีสานมากขึ้น ข้าพเจ้าจึงให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมอีสาน จากการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของสาวอีสานหรือผู้หญิงอีสาน ทำให้มีเสน่ห์ ก่อให้เกิดความงามที่เรียบง่าย การใช้ชีวิตของสาวอีสานในชนบทที่มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างสมถะ และมีความสุข วิถีชีวิตที่เรียบง่ายแต่ทรงคุณค่าของสาวอีสานในอดีตจนถึงปัจจุบัน ข้าพเจ้าเกิดและเติบโตโดยใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่ในชนบทใกล้ชิดกับผู้หญิงอีสานจึงทำให้ข้าพเจ้ามองเห็นถึงความงามของสาวอีสานที่ผูกพันมาแต่วัยเยาว์ ซึ่งดำเนินชีวิตอยู่ในชนบททำให้รู้สึกสงบสุขและอบอุ่น

ภาพที่ ก-2 ภาพผลงานการจัดนิทรรศการศิลปศึกษานิพนธ์ในสูจิบัตร 52 Collection

ภาพที่ ก-3 ภาพบรรยากาศงานนิทรรศการศิลปศึกษานิพนธ์ 52 Collection

ภาพที่ ก-4 ผลงานในการจัดนิทรรศการศิลปศึกษานิพนธ์ 52 Collection

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวนิตยา นามพิมล
วัน เดือน ปีเกิด	3 มกราคม พ.ศ. 2543
สถานที่เกิด	จังหวัดชัยภูมิ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	92 หมู่ 12 ตำบลถ้ำวัวแดง อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ
ประวัติการศึกษา	
ประถมศึกษา	โรงเรียนหนองหอยปังบำเหน็จวิทยา
มัธยมศึกษา	โรงเรียนเจียงทองพิทยาคม
ปริญญาตรี	ครุศาสตร์บัณฑิต (ศิลปศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

การแสดงผลงานศิลปกรรม

- 2563 แสดงนิทรรศการออนไลน์ “ระบาด” ทางเพจ ระบาด ART Exhibition
- 2565 แสดงนิทรรศการศิลปศึกษานิพนธ์ 52 Collection Art Education Thesis Exhibition ณ ศูนย์การค้า Central Nakhon Ratchasima
- 2565 เข้าร่วมแสดงออนไลน์ จากการประกวดจิตรกรรมยูโอปีครั้งที่ 13 ทางเพจ UOB